

Határozatok Tára

MELCHIOR WATHELET
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. november 26.¹

C-613/13. P., C-609/13. P., C-625/13. P., C-636/13. P. és C-644/13. P. sz. ügyek

Európai Bizottság
kontra
Keramag Keramische Werke GmbH és társai (C-613/13. P)
és
Duravit AG és társai
kontra
Európai Bizottság (C-609/13. P)
és
Villeroy & Boch AG
kontra
Európai Bizottság (C-625/13. P)
és
Roca Sanitario SA
kontra
Európai Bizottság (C-636/13. P)
és
Villeroy & Boch SAS
kontra
Európai Bizottság (C-644/13. P)

„Fellebbezések — Kartellek — A fürdőszobai szerelvények és felszerelések belga, német, francia, olasz, holland és osztrák piaca — Eladási árak összehangolása és érzékeny kereskedelmi információk cseréje — Következetlenségek a Törvényszék párhuzamos ítéletei között — Bírság — A jogsértés súlya — Hátrányos megkülönböztetés tilalma”

1. A jelen indítványban a következő fellebbezéseket fogom megvizsgálni:² először, az Európai Bizottság fellebbezése³ a Törvényszék Keramag Keramische Werke és társai kontra Bizottság ítélete (T-379/10 és T-381/10, EU:T:2013:457, a továbbiakban: Keramag-ítélet) ellen, másodszor, a Duravit AG, Duravit SA és Duravit BeLux SPRL/BVBA fellebbezése⁴ a Duravit társai kontra Bizottság ítélet (T-364/10, EU:T:2013:477, a továbbiakban: Duravit-ítélet) ellen, harmadszor, a Villeroy & Boch AG fellebbezése⁵,

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — Lásd a jelen indítvány 5. pontját.

3 — A Bizottság kontra Keramag Keramische Werke és társai ügyről (C-613/13 P) van szó.

4 — A továbbiakban: Duravit és társai kontra Bizottság ügy (C-609/13 P).

5 — Vagyis a Villeroy & Boch AG kontra Bizottság ügy (C-625/13 P).

negyedszer a Villeroy & Boch SAS fellebbezése⁶ a Villeroy & Boch Austria és társai kontra Bizottság ítélet (T-373/10, T-374/10, T-382/10 és T-402/10, EU:T:2013:455, a továbbiakban: Villeroy & Boch Austria ítélet) ellen, illetve ötödször a Roca Sanitario, SA fellebbezése⁷ a Roca Sanitario kontra Bizottság ítélet ellen (T-408/10, EU:T:2013:440, a továbbiakban: Roca Sanitario ítélet).

2. Az említett ítéletek az [EUMSZ] 101. cikk és az [EGT]-Megállapodás 53. cikke⁸ alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39092 – „fürdőszobai szerelvények és felszerelések”-ügy) 2010. június 23-án hozott C(2010) 4185 végleges bizottsági határozatra (a továbbiakban: a vitatott határozat) vonatkoztak.

3. A vitatott határozattal a Bizottság összesen több mint 622 millió euró összegű bírságot szabott ki a fürdőszobai szerelvények és felszerelések 17 gyártójára, mivel azok a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában egységes és folyamatos versenyjogi jogsértésben vettek részt. A Bizottság szerint e vállalkozások rendszeresen versenyellenes találkozókra vettek részt az 1992. október 16. és 2004. november 9. közötti különböző időszakok során, a következő területeken: Németország, Ausztria, Belgium, Franciaország, Olaszország és Hollandia. A Bizottság megállapította, hogy e vállalkozások részéről az éves áremelések és árszabási tényezők összehangolása, valamint az érzékeny kereskedelmi információk cseréje kartellt alkotott. Az e jogsértés által érintett termékek a Bizottság szerint a csaptelepek, zuhanykabinok és kiegészítők, valamint kerámiaáruk (a továbbiakban: a termékek három alcsoportja).

4. A Törvényszék különböző, a vitatott határozatra vonatkozó ítéletei alapján nem kevesebb, mint tizennégy fellebbezést terjesztettek a Bíróság elé.⁹

5. A Bíróság kérésének megfelelően, ahogy az a fenti 1. pontban szerepel, a jelen indítvány két, a tizennégyből öt fellebbezés központi elemét képező jogalapra vonatkozik. E két jogalap egyrészt a Törvényszék egyes ítéleteiben megjelenő ellentmondásos értékeléseket¹⁰ kifogásolja, másrészt pedig megkérdőjelezi, hogy a Törvényszék helyesen gyakorolta-e korlátlan felülvizsgálati jogkörét.¹¹ Ezzel együtt egyértelmű, hogy a jelen indítvány hasznos lehet a Bíróság számára más, hasonló problémákat felvető fellebbezésekkel összefüggésben is.

I – A jogviták előzményei és a vitatott határozat

6. A jogviták előzményei a Keramag-ítélet 1–26. pontjában, a Duravit-ítélet 1–25. pontjában, a Villeroy & Boch Austria ítélet 1–19. pontjában, valamint a Roca Sanitario ítélet 1–28. pontjában kerültek ismertetésre. Ezek a következők szerint foglalhatók össze.

7. A vitatott határozattal a Bizottság megállapította a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában elkövetett, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogsértés fennállását.

6 — Tehát a Villeroy & Boch SAS kontra Bizottság ügy (C-644/13 P).

7 — A Roca Sanitario kontra Bizottság ügyről van szó (C-636/13 P).

8 — A jelen indítványban a továbbiakban csak az EUMSZ 101. cikkre fogok hivatkozni.

9 — Ezek a következő ügyek: C-604/13 P, C-609/13 P, C-611/13 P, C-613/13 P, C-614/13 P, C-618/13 P, C-619/13 P, C-625/13 P, C-626/13 P, C-636/13 P, C-637/13 P, C-638/13 P, C-642/13 P és C-644/13 P.

10 — A Bizottság kontra Keramag Keramische Werke és társai ügyben (C-613/13 P) a Bizottság első jogalapjának második, harmadik és ötödik része, valamint a Keramag és társai második jogalapja (a csatlakozó fellebbezésben); a Duravit és társai kontra Bizottság ügyben (C-609/13 P) a harmadik jogalap; a Villeroy & Boch AG kontra Bizottság ügyben (C-625/13 P) az első jogalap és a második jogalap második része, végül a Villeroy & Boch SAS kontra Bizottság ügyben (C-644/13 P) az első és második jogalap.

11 — A második jogalap első része a Roca Sanitario kontra Bizottság ügyben (C-636/13 P).

8. A Masco Corp. és leányvállalatai, köztük a csaptelepeket gyártó Hansgrohe és a zuhanykabinokat gyártó Hüppe GmbH 2004. július 15-én a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában fennálló kartellról tájékoztatták a Bizottságot, továbbá a bírságok alóli mentességet,¹² illetve ennek hiányában azok összegének csökkentését kérték. A Bizottság 2005. március 2-án a Masco Corp. javára feltételes bírságmentességről szóló határozatot hozott.

9. A Bizottság 2004. november 9-én és 10-én bejelentés nélküli helyszíni vizsgálatokat végzett több, a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában tevékenykedő társaság és nemzeti szakmai szövetség helyiségeiben. A Bizottság 2005. november 15. és 2006. május 16. között információkérést intézett több ilyen társasághoz és szövetséghez. A 2004. november 15. és 2006. január 20. közötti időszak során bizonyos számú vállalkozás kérte, hogy mentesítsék a bírságok alól, vagy csökkentsék azok összegét.

10. A Bizottság 2007. március 26-án kifogásközlést fogadott el (a továbbiakban: kifogásközlés), amelyet megküldött több vállalkozásnak, köztük a jelen fellebbezési ügyek fellebbezőinek is.

11. 2007. november 12-től 14-ig meghallgatást tartottak, amelyen e fellebbezők is részt vettek.

12. A Bizottság 2009. július 9-én több társaságnak, köztük a jelen fellebbezési ügyek egyes fellebbezőinek is, a tényállást közlő levelet küldött, amelyben felhívta figyelmüket egyes olyan bizonyítékokra, amelyekre a végleges határozat elfogadásakor támaszkodni kívánt. A Bizottság 2009. június 19. és 2010. március 8. között kiegészítő tájékoztatás iránti kérelmet intézett több társasághoz.

13. A Bizottság 2010. június 23-án elfogadta a vitatott határozatot.

14. Az egyes vállalkozásokra kiszabott bírság összegének megállapításakor a Bizottság az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló bizottsági iránymutatásra (HL 2006. C 210., 2. o.; a továbbiakban: 2006. évi iránymutatás) támaszkodott. Meghatározta a bírság alapösszegét, részletezve, hogy az említett számítás az egyes vállalkozások tagállamonkénti eladásain alapul, szorozva a megállapított jogsértésben az egyes tagállamokban és a termékek érintett alcsoportja vonatkozásában való részvétel éveinek számával, ezáltal figyelembe véve azt, hogy bizonyos vállalkozások a tevékenységüket kizárólag bizonyos tagállamokban, vagy a termékek három alcsoportja közül kizárólag egy (vagy két) alcsoportra vonatkozóan végezték.

A – A Keramag és társai bírsága

15. A jogsértés súlyosságát illetően a Bizottság az együtthatót 15%-ban állapította meg, figyelemmel négy szempontra, mégpedig az összesített piaci részesedésekre, a jellegre, a földrajzi kiterjedésre és a megvalósulásra.

16. A jogsértés időtartamához kapcsolódó együtthatón kívül a Bizottság, annak érdekében, hogy az érintett vállalkozásokat elrettentse attól, hogy a vitatott határozat tárgyát képező magatartásokhoz hasonló összehangolt magatartásokban vegyenek részt, úgy döntött, hogy a bírság alapösszegét 15%-kal növeli.

12 — A kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.; a továbbiakban: 2002. évi engedékenységi közlemény) alapján.

17. Az alapösszeg meghatározását követően a Bizottság megvizsgálta, vannak-e olyan súlyosító vagy enyhítő körülmények, amelyek a bírság alapösszegének kiigazítását indokolhatják. Semmilyen súlyosító, illetve enyhítő körülményt nem állapított meg, és a 10%-os felső határ alkalmazása után 57 690 000 euróban állapította meg a Keramag Keramische Werke GmbH-val és társaival (a továbbiakban: Keramag és társai) szemben kiszabott bírság összegét (a vitatott határozat 2. cikkének (7) bekezdése).

B – A Duravit és társai bírsága

18. A jogsértés súlyosságát illetően a Bizottság az együtthatót 15%-ban állapította meg, figyelemmel négy szempontra, mégpedig az összesített piaci részesedésekre, a jellegre, a földrajzi kiterjedésre és a megvalósulásra. A jogsértés időtartamához kapcsolódó együtthatón kívül a Bizottság úgy döntött, hogy a bírság alapösszegét 15%-kal növeli, annak érdekében, hogy az érintett vállalkozásokat elrettentse attól, hogy a vitatott határozat tárgyát képező magatartásokhoz hasonló összehangolt magatartásokban vegyenek részt.

19. Az alapösszeg meghatározását követően a Bizottság semmilyen súlyosító, illetve enyhítő körülményt nem állapított meg, és a 10%-os felső határ alkalmazása után 29 266 325 euróban állapította meg a Duravittal és társaival szemben kiszabott bírság összegét (a vitatott határozat 2. cikke).

C – A Villeroy & Boch AG és a Villeroy & Boch France bírsága

20. A vitatott határozat 1. cikkének (1) bekezdésében a Bizottság szankciót szabott ki a Villeroy & Boch AG-vel szemben az egységes jogsértésben való részvétele miatt 1994. szeptember 28. és 2004. november 9. között, valamint leányvállalatai, a Villeroy & Boch Austria GmbH-val (a továbbiakban: Villeroy & Boch Austria), a Villeroy & Boch Belgiummal és a Villeroy & Boch SAS-szal (a továbbiakban: Villeroy & Boch France) szemben, ugyanezen jogsértésben való részvételük miatt, a legkorábban az 1994. október 12. és 2004. november 9. közötti időszak folyamán.

21. A vitatott határozat 2. cikkének (8) bekezdésében a Bizottság először a Villeroy & Boch-sal szemben 54 436 347 euró összegű, másodszor, a Villeroy & Boch-sal és a Villeroy & Boch Austriával szemben egyetemlegesen 6 083 604 euró összegű, harmadszor, a Villeroy & Boch-sal és a Villeroy & Boch Belgiummal szemben egyetemlegesen 2 942 608 euró összegű, valamint negyedszer, a Villeroy & Boch-sal és a Villeroy & Boch France-szal szemben egyetemlegesen 8 068 441 euró összegű bírságot szabott ki. A Villeroy & Boch AG-vel és a leányvállalataival szemben kiszabott bírságok összege tehát 71 531 000 euró volt.

D – A Roca Sanitario bírsága

22. A Bizottság a vitatott határozat 1. cikkének (3) bekezdésében megállapította, hogy a Roca Sanitario és két szóban forgó leányvállalat megsértette az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését azzal, hogy a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában folyamatos megállapodásban és összehangolt magatartásokban vett részt.

23. A vitatott határozat 2. cikkének (4) bekezdésében a Bizottság a Roca Sanitarióval szemben a Laufen Austriával egyetemlegesen 17 700 000 euró összegű bírságot, míg a Roca France-szal egyetemlegesen 6 700 000 euró összegű bírságot szabott ki. Ezenkívül a Laufen Austriával szemben egyedileg 14 300 000 euró összegű bírságot szabott ki a jogsértésben azon időszak során való részvétele miatt, amely megelőzte a Laufen-csoport Roca Sanitario általi megszerzését.

II – A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítéletek

A – Keramag és társai

24. 2010. szeptember 8-án a Keramag és társai megsemmisítés iránti keresetet nyújtottak be a vitatott határozat ellen (T-379/10. és T-381/10. sz. ügyek). A T-379/10. sz. ügyben hét jogalapra, míg a T-381/10. sz. ügyben kilenc jogalapra hivatkoztak.

25. A Törvényszék a jogalapok többségét elutasította, de helyt adott a Keramag és társai T-381/10. sz. ügyben¹³ előterjesztett harmadik jogalapja első és harmadik részének. Úgy ítélve meg, hogy a Bizottság tévesen tekintette úgy egyrészt, hogy az Allia SAS és Produits Céramiques de Touraine SA (PCT) társaságok részt vettek a jogsértésben, másrészt, hogy a Pozzi Ginori társaság abban 1996. március 10. és 2001. szeptember 14. között vett részt, holott az utóbbi részvételét a jog által megkövetelt mértékben csak 1996. május 14. és 2001. március 9. között bizonyították, a Törvényszék megsemmisítette a vitatott határozat 1. cikke (1) bekezdése 6. pontjának érintett részét.

26. Ami a bírságok csökkentését illeti, a Törvényszék, figyelembe véve azt, hogy részben helyt adott a Keramag és társai által hivatkozott harmadik jogalapnak, megsemmisítette a vitatott határozat 2. cikkének (7) bekezdését, „annyiban, amennyiben a [...] kiszabott bírság teljes összege az 50 580 701 eurót meghaladja” (a rendelkező rész 2. pontja), vagyis azt 7 109 299 euróval csökkentette.

B – Duravit és társai

27. 2010. szeptember 2-án a Duravit és társai megsemmisítés iránti keresetet nyújtottak be a vitatott határozat ellen, kilenc jogalapra hivatkozva. Az első hat jogalap a vitatott határozat megsemmisítésére irányult, ezek közül az első az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének megsértése kapcsán a bizonyítási követelmények megsértésén, a második egyrészt a Duravit és társai védelemhez való jogának megsértésén, másrészt a Duravit és társai részéről egy, a fürdőszobai szerelvények és felszerelések ágazatában több terméket érintő kartellben való állítólagos részvétellel kapcsolatos mérlegelési hibán, a harmadik a Duravit és társai részéről egy, a kerámiaárúk németországi piacán fennálló versenyjogi jogsértésben való állítólagos részvétellel kapcsolatos mérlegelési hibán, a negyedik a Duravit és társai részéről egy belgiumi és franciaországi árösszehangolásban való részvétellel kapcsolatos mérlegelési hibán, az ötödik a szóban forgó magatartások egységes és folyamatos jogsértésnek minősítésével kapcsolatos mérlegelési hibán, a hatodik pedig a meghallgatáshoz való jog megsértésén alapul, a közigazgatási eljárás tartama miatt a Duravit és társai meghallgatása és a vitatott határozat meghozatala között.

28. A hetedik jogalap a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 23. cikke (2) és (3) bekezdésének, valamint a 2006. évi iránymutatásnak a jogellenességén alapult, és két jogellenességi kifogást tartalmazott.

29. A nyolcadik és kilencedik jogalap a bírság összegének csökkentésére irányult, ezen belül a nyolcadik azon alapult, hogy a bírság alapösszegének meghatározásánál elmulasztották figyelembe venni a jogsértésben való részvételük csekélyebb súlyát más résztvevőkhöz képest, a kilencedik pedig a velük szemben kiszabott bírság végső összegének aránytalan jellegén, a 10%-os felső határt meghaladóan.

13 — A T-379/10 ügyben hivatkozott hét jogalap lényegileg azonos volt a T-381/10 ügyben hivatkozott első öt, illetve nyolcadik és kilencedik jogalappal, a Törvényszék pedig a jogalapok utóbbi ügyben szereplő számozását vette át.

30. A Törvényszék a Duravit-ítélet 339. pontjában megállapította, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett el, amikor azt állapította meg, hogy a Duravit és társai részt vettek az Olaszország, Ausztria és Hollandia területén megállapított jogsértésben. Ebből következően, ítélete 352–357. pontjában a Törvényszék részben helyt adott az elsődlegesen a vitatott határozat részleges megsemmisítésére irányuló kérelmeknek.

31. A másodlagosan előterjesztett, a Duravittal és társaival szemben kiszabott bírság összegének csökkentésére irányuló kérelmeket illetően a Törvényszék először ezen ítélet 376. és 384. pontjában megalapozatlanokként elutasította azokat a jogalapokat, amelyekkel a Duravit és társai előadták, hogy a bírság alapösszegének számítási módszere nem tartotta tiszteletben az egyenlő bánásmód elvét és a büntetés személyhez kötöttségének elvét, valamint hogy a velük szemben kiszabott bírság végső összege aránytalan és egyenlőtlen.

32. Másodszor, a Törvényszék a Duravit ítélet 385. és 386. pontjában úgy ítélte meg, hogy korlátlan felülvizsgálati jogköre alapján nem indokolt csökkenteni a Duravittal és társaival szemben kiszabott 29 266 325 eurós bírság összegét, valamint hogy ezen összeg megfelelő szankciót jelent, figyelemmel a szóban forgó jogsértés időtartamára és súlyosságára.

C – Villeroy & Boch AG

33. 2010. szeptember 8-án a Villeroy & Boch AG keresetet terjesztett a Törvényszék elé a vitatott határozat megsemmisítése iránt az őt érintő részében, vagy pedig másodlagosan a vele szemben kiszabott bírságok csökkentése iránt (T-374/10 ügy).

34. Előadta, hogy a Bizottság tévesen minősítette a megállapított jogsértést egységes, összetett és folyamatos jogsértésnek, valamint másodlagosan, hogy ezáltal megsértette az indokolási kötelezettséget, mivel nem határolta el kellően pontosan az érintett piacokat. A Villeroy & Boch AG azt is előadta, hogy a termékek három alcsoportját illetően nem követett el semmilyen jogsértést Németországban.

35. A Villeroy & Boch AG előadta továbbá, hogy az egyik leányvállalata, az Ucosan BV versenyellenes magatartása miatt a felelősséget nem lehet neki betudni, mivel az utóbbi önálló piaci magatartást tanúsított. E tekintetben megjegyzi, hogy szerződés alapján az Ucosan BV alapító ügyvezetőjét terhelte a működéssel kapcsolatos végső felelősség, és kizárólag ő felelt a marketingért, illetve az értékesítésért.

36. A Villeroy & Boch AG szerint a Bizottság tévesen tekintette úgy, hogy kartellben vett részt az osztrák piacon. Anyavállalatként ugyanis nem tekinthető felelősnek a Villeroy & Boch Austria által elkövetett jogsértésért, mivel a 100%-os tulajdonban álló leányvállalat versenyellenes magatartásának az anyavállalat részére való betudása ellentétes többek között a *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* elvével, valamint az ártatlanság véelmével. Egyebekben a Villeroy & Boch AG az ausztriai jogsértés bizonyítékainak hiányára hivatkozott.

37. Végül a Villeroy & Boch AG vitatta a jogsértés fennállását Franciaországban, Belgiumban és Olaszországban, továbbá a bírságok egyetemleges jellegét is.

38. A Bizottság a Törvényszék szerint nem bizonyította, hogy a Villeroy & Boch AG 1994. október 12-t megelőzően részt vett az említett egységes jogsértésben (lásd: Villeroy & Boch Austria ítélet 321. pontját). A vitatott határozat 1. cikke (1) bekezdésének e megállapításból következő részleges megsemmisítése azonban nem járt semmilyen következménnyel a Villeroy & Boch AG-vel szemben az említett határozat 2. cikkének (8) bekezdésében kiszabott bírság számítását illetően. A Törvényszék szerint ugyanis az említett számítás céljából a Bizottság mindenféleképpen csak 1994. október 12-től vette figyelembe a Villeroy & Boch AG jogsértésben való részvételét.

D – Villeroy & Boch France

39. 2010. szeptember 8-án a Villeroy & Boch France keresetet terjesztett a Törvényszék elé a vitatott határozat őt érintő részében történő megsemmisítése, vagy pedig másodlagosan a vele szemben kiszabott bírságok csökkentése iránt (T-382/10 ügy). A Törvényszék a Villeroy & Boch France keresetét teljes egészében elutasította.

E – Roca Sanitario

40. 2010. szeptember 8-án a Roca Sanitario keresetet terjesztett a Törvényszék elé a vitatott határozat őt érintő részében történő megsemmisítése, vagy pedig másodlagosan a vele szemben kiszabott bírságok csökkentése iránt.

41. Az e határozat részleges megsemmisítése iránti kérelmei alátámasztása érdekében a Roca Sanitario lényegileg hat jogalapra hivatkozott. Az első, a második és az ötödik jogalap a leányvállalataival szemben kifogásolt versenyellenes magatartások miatti felelősség Roca Sanitariónak való betudására vonatkozott. Konkrétabban, az ötödik jogalap azon időszak meghatározására vonatkozott, amelynek vonatkozásában megállapítható a Roca Sanitario felelőssége a Laufen Austria magatartásáért. A harmadik jogalap a védelemhez való jog megsértésén alapult. A negyedik jogalap a Roca Sanitarióval és a Laufen Austriával szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegének számítására vonatkozott. A hatodik jogalap az egyenlő bánásmód elvének megsértésén alapult a bírságok alapösszegének meghatározása során.

42. Ezenkívül a Roca Sanitario két érvre hivatkozott a másodlagosan a bírságok összegének csökkentésére irányuló kérelmeinek alátámasztása érdekében. Az első érv azon alapult, hogy azon jogsértés súlya, amely miatt neki a felelősséget betudták, csekélyebb volt, mint a kartell más résztvevői által elkövetett jogsértés súlya. A második érvel a Roca Sanitario azt kérte, hogy számára is biztosítsák a bírság összegének minden olyan csökkentését, amelyet a Törvényszék e leányvállalatok párhuzamos keresetei kapcsán eljárva ezek számára esetlegesen biztosítana.

43. Mivel a Törvényszék a Roca France keresete alapján csökkentette az e vállalkozással és a Roca Sanitarióval szemben kiszabott bírság összegét, a Bizottság által a Roca France engedékenység iránti kérelmében előadott elemek értékelése során elkövetett hiba miatt, helyt adott a Roca Sanitario által másodlagosan előterjesztett kérelmeinek alátámasztása érdekében hivatkozott második érvelnek. Ennélfogva a Törvényszék 6%-kal, vagyis 402 000 euróval csökkentette a Roca Sanitarióval szemben a Roca France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság összegét. A Törvényszék a keresetet ezt meghaladó részében elutasította

III – A fellebbezésekről

44. A Törvényszék valamennyi felet meghallgatta a 2015. szeptember 10-én tartott tárgyaláson.

A – A Bizottság kontra Keramag Keramische Werke és társai ügy

1. A fellebbezésről: kizárólag az első jogalap első, második és ötödik része

a) Az első jogalap második része (a Törvényszék nem vizsgálta meg a Roca France engedékenysége iránti kérelmét)

i) A felek érveinek rövid összefoglalása

45. A Bizottság előadja, hogy a Törvényszék, miután tévesen megállapította, hogy az American Standard Inc. (a továbbiakban: Ideal Standard) által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelmében tett nyilatkozatot más bizonyítéknak is alá kell támasztania, hibázott, amikor elmulasztotta megvizsgálni a Roca France által engedékenység iránti kérelméhez csatolt nyilatkozatot – holott azt más, ugyanazon a napon, ugyanazon bírák által ugyanazon kartell kapcsán hozott ítéletekben megvizsgálta –, és indokolás nélkül kizárta annak bárminemű bizonyító erejét az Ideal Standard nyilatkozatának alátámasztása szempontjából, mindezt pusztán a vitatott határozatnak a Roca által a kifogásközlésre adott választ összefoglaló részére való hivatkozással.

46. Ezzel szemben a Keramag és társai általános jelleggel előadják, hogy: i. a Bizottság félreérti a bírósági felülvizsgálat jellegét, amikor úgy tekinti, hogy a Törvényszék nem juthat eltérő következtetésekre különböző ügyekben, amennyiben a hivatkozott érvek és a benyújtott bizonyítékok eltérőek; ii. elfogadhatatlan bizonyítékokra hivatkozik, amelyeket nem csatoltak ügyük irataihoz, és amelyekre így velük szemben nem lehet hivatkozni; iii. a Bizottság elferdítette az iratokban található bizonyítékokat, amikor azt állította, hogy a párhuzamos ügyekben hozott ítéletek ugyanazon bizonyítékokra vonatkoznak, holott a Bizottság által hivatkozott bizonyítékok a szóban forgó ügyben nem képezték az iratok részét; és iv. azáltal, hogy azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a Törvényszék ítéletét, a más ügyekben előterjesztett bizonyítékok alapján, a Bizottság valójában azt kéri, hogy a Bíróság sértse meg a Keramag és társai védelemhez való jogát.

47. Ezt követően, ami konkrétan a második részt illeti, a Keramag és társai előadják, hogy a Törvényszéknek nem feladata a Roca France által az engedékenységi eljárásban tett nyilatkozat vizsgálata, mivel a Bizottság e bizonyítékot nem csatolta az iratokhoz. A Roca France által a kifogásközlésre adott választ illetően a Törvényszék nem tévedett, amikor a vitatott határozat releváns részeire támaszkodott. Végül, a jelen ügyben nem került sor a bizonyítékok elferdítésére, mivel a különböző ügyekben különböző módon megvitatott eltérő bizonyítékokról van szó.

ii) Értékelés

48. Előzetesen a Bizottsághoz hasonlóan rámutatok egy alapvető ellentmondásra a Keramag-ítélet és az ugyanazon határozattal szemben ugyanazon a napon ugyanazon bírák által, ugyanazon tényállás és ugyanazon bizonyítékok alapján hozott három ítélet között.

49. Míg a Keramag-ítéletben a Törvényszék nem vizsgálta meg a Roca France által az engedékenység iránti kérelméhez csatolt nyilatkozatot, tehát kizárta annak bárminemű bizonyító erejét az Ideal Standard nyilatkozatának alátámasztása szempontjából, a Villeroy & Boch Austria ítéletben, a Duravit-ítéletben és a Roca-ítéletben másként döntött:

- a Villeroy & Boch Austria ítéletben ugyanis a Törvényszék azt mondta ki, hogy az Association française des industries de céramique sanitaire (a kerámiaszaniter-ipar francia egyesülete, a továbbiakban: AFICS) 2004. február 25-i találkozója során tartott versenyellenes tárgyalásokat a jog által megkövetelt mértékben bizonyították. E tekintetben két, az Ideal Standard és a Roca France által benyújtott engedékenység iránti kérelemre támaszkodott, amelyek kölcsönösen alátámasztották

egymást, és alkalmazta azon ítélkezési gyakorlatát, amely szerint az engedékenység iránti kérelmet alátámaszthatja egy másik engedékenység iránti kérelem,¹⁴

- a Duravit-ítéletben a Törvényszék ugyanerre a következtetésre jutott, és
- a Roca-ítéletben a Törvényszék 6%-kal csökkentette a Rocával szemben kiszabott bírságot, mivel az jelentős hozzáadott értéket biztosított annak bizonyítása által, hogy az AFICS 2004. február 25-i találkozóján – amely a jogsértés ugyanazon eleme, mint amelyet a jelen fellebbezés érint – versenyellenes tárgyalásokra került sor.¹⁵

50. Az alábbiakban a Bizottság két érvét elemzem.

– *Első érv: A Törvényszék elmulasztotta figyelembe venni a Roca France által az engedékenység iránti kérelméhez csatolt nyilatkozatot. Az ítélkezési gyakorlat felidézése*

51. Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a fellebbező fellebbezésében hivatkozhat arra, hogy a Törvényszék nem tartotta tiszteletben a bizonyítási teherre vonatkozó jogszabályokat és általános elveket, vagy a bizonyítással kapcsolatos eljárási szabályokat.¹⁶

52. A Törvényszék ítéletének továbbá kellő indokolással kell rendelkeznie ahhoz, hogy lehetővé tegye a Bíróság általi felülvizsgálatot.¹⁷

53. Ezenfelül, „az a kérdés, hogy [a Törvényszék] ítéletének indokolása ellentmondásos vagy hiányos-e, olyan jogi kérdés, amely önmagában felvethető a fellebbezés során”¹⁸.

14 — Az alátámasztásnak nem kell feltétlenül a tényekkel egyidejű dokumentumon alapulnia. Több nyilatkozat hihető lehet, ha kölcsönösen alátámasztják egymást. Lásd e tekintetben: Lögstör Rör kontra Bizottság ítélet (T-16/99, EU:T:2002:72, 45–47. pont); Bolloré és társai kontra Bizottság ítélet (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 és T-136/02, EU:T:2007:115, 168. pont); Polimeri Europa kontra Bizottság ítélet (T-59/07, EU:T:2011:361, 55. pont). Az engedékenység iránti kérelem alapján tett másik nyilatkozaton alapuló alátámasztás akkor lehet elegendő, ha a nyilatkozatot függetlenül tették, és a „nagy vonalakban” egyezik. Lásd e tekintetben: Total Raffinage Marketing kontra Bizottság ítélet (T-566/08, EU:T:2013:423, 74. pont) (a fellebbezést elutasították: Total Marketing Services kontra Bizottság ítélet, C-634/13 P, EU:C:2015:614).

15 — Roca kontra Bizottság ítélet (T-412/10, EU:T:2013:444, 198. és 239. pont; a továbbiakban: Roca-ítélet). Ugyanezen a napon a Törvényszék olyan ítéletet hozott, amely e csökkentést kiterjesztette a Roca France anyavállalatára (Roca Sanitario kontra Bizottság ügy, T-408/10, EU:T:2013:440, 213. pont).

16 — Lásd különösen, a versenyjog területén: Hüls kontra Bizottság ítélet (C-199/92 P, EU:C:1999:358, 64. és 65. pont); Technische Unie kontra Bizottság ítélet (C-113/04 P, EU:C:2006:593, 111–113. és 161. pont). Lásd általánosságban: Bizottság kontra Brazzelli Luaidi és társai ítélet (C-136/92 P, EU:C:1994:211, 66. és 81. pont); San Marco kontra Bizottság végzés (C-19/95 P, EU:C:1996:331, 39. pont); AIUFFASS és AKT kontra Bizottság végzés (C-55/97 P, EU:C:1997:465, 25. pont); Somaco kontra Bizottság ítélet (C-401/96 P, EU:C:1998:208, 54. pont); Schröder és társai kontra Bizottság ítélet (C-221/97 P, EU:C:1998:597, 22–24. pont).

17 — Tanács kontra de Nil és Impens ítélet (C-259/96 P, EU:C:1998:224, 32. pont).

18 — 2006. szeptember 21-i Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ítélet (C-105/04 P, EU:C:2006:592, 71. pont). Lásd még: Baustahlgewebe kontra Bizottság ítélet (C-185/95 P, EU:C:1998:608, 25. pont); Somaco kontra Bizottság ítélet (C-401/96 P, EU:C:1998:208, 53. pont); Cubero Vermurie kontra Bizottság ítélet (C-446/00 P, EU:C:2001:703, 20. pont); BEI kontra Hautem ítélet (C-449/99 P, EU:C:2001:502, 45. pont); Aristrain kontra Bizottság ítélet (C-196/99 P, EU:C:2003:529, 40. és 41. pont); Technische Glaswerke Ilmenau kontra Bizottság ítélet (C-404/04 P, EU:C:2007:6, 90. pont). Az indokolás hiánya miatti hatályon kívül helyezéseket illetően lásd például: Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582, 428. pont); Belgium kontra Bizottság ítélet (C-197/99 P, EU:C:2003:444, 130. pont); International Power és társai kontra NALOO ítélet (C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P és C-180/01 P, EU:C:2003:534, 121. pont).

54. A fellebbezési szakban a tényállás hiányos vizsgálatára vonatkozó jogalap is elfogadhatónak tekinthető,¹⁹ és szintén jogkérdés az, hogy a Törvényszék félreértelmezte-e a megtámadott jogi aktust, ha abban valójában nem szereplő elemet talált, vagy abból pontatlanul idézett. Ebben az esetben a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben saját indokolásával helyettesítette az említett jogi aktusét.²⁰

55. Az Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítéletben (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 381–385. pont) a Bíróság kimondta, hogy „[a] Törvényszék kizárta a Ciments français-val szemben kiszabott bírságok számításából a társaság spanyol és görög leányvállalatainak forgalmát, mivel bizonyítást nyert, hogy azok még nem álltak ellenőrzése alatt akkor, amikor a jogsértést megvalósító magatartásokat tanúsította. A Törvényszék egyébként elismerte, hogy 1990-ben a Ciments français felhagyott minden kifogásolt magatartással. [...] Márpedig magából a Cement-határozatból is kitűnik, hogy a Ciments français 1990 során szerezte meg a CCB feletti ellenőrzést, vagyis ugyanabban az évben, mint amikor megszerezte az ellenőrzést spanyol és görög leányvállalatai felett. [...] a Törvényszék tehát olyan nyilvánvaló hibát követett el, amely egy olyan, kezdetől fogva a viták középpontjában álló dokumentum értelmezése alapján felfedhető volt, mint a Cement-határozat” (kiemelés tőlem).

56. Ezenfelül, a PKK és KNK kontra Tanács ítéletben (C-229/05 P, EU:C:2007:32, 37–54. pont), a Bíróság kimondta, hogy „[k]övetkezésképpen a megtámadott végzés 35. pontjában található megállapítás, miszerint »[Osman] Öcalannak a keresetlevélhez mellékelte vallomása alapján a PKK feloszl[ott]«, pontatlan és ellentétes Osman Öcalan azon nyilatkozatának szövegével, amely nyilatkozatra e megállapítás utal. [...] A megtámadott végzés 37. pontjában tett kijelentés »[a] felperesek nemhogy elismernék [Osman] Öcalan jogát a PKK képviselőjére, hanem inkább a PKK megszűnését hangsúlyozzák« szintén nem felel meg [a Törvényszék] rendelkezésére álló bizonyítékoknak. [...] A megtámadott végzés 35. és 37. pontjában szereplő megállapítások tehát pontatlanok, és [a Törvényszék] rendelkezésére álló bizonyítékok elferdítését jelentik. Következésképpen a negyedik jogalap megalapozott” (kiemelés tőlem).

57. Ehhez hasonlóan, az Industrias Químicas del Vallés kontra Bizottság ítéletben (C-326/05 P, EU:C:2007:443, 60–69. pont), a Bíróság megállapította, hogy „meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 94. és 104. pontjában tett ténymegállapítások, amelyek értelmében a Bizottság álláspontja semmiben nem változott abban a tekintetben, hogy a felperesnek »teljes dossziét« kell benyújtania a metalaxil felvételére irányuló kérelme alátámasztására, nem helytállóak, és [a Törvényszékhez] benyújtott bizonyítékok elferdítését jelentik”.

58. Végül, ahogy arra Mischo főtanácsnok rámutatott,²¹ „[a]z állandó ítélkezési gyakorlat alapján főszabály szerint a fellebbezés keretében nem lehet megkérdőjelezni a Törvényszék által tett ténymegállapításokat. Ezen elv alól azonban kivételt jelent az az eset, ha e megállapítás nyilvánvaló mérlegelési hibát tartalmaz. Ez a helyzet különösen akkor, ha a Törvényszék ténymegállapítása ellentétes az iratokkal” (kiemelés tőlem).

Elemzés

19 — Lásd ebben az értelemben, analógia útján: Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582, 392–405. pont); 2008. szeptember 19-i Chassagne kontra Bizottság ítélet (T-253/06 P, EU:T:2008:386, 57. pont); 2009. november 19-i Michail kontra Bizottság ítélete (T-50/08 P, EU:T:2009:457, 50. pont).

20 — Lásd e tekintetben: C-164/98 P DIR International Film és társai kontra Bizottság ítélet (C-164/98 P, EU:C:2000:48, 43–48. pont). Olyan ügyeket illetően, amelyekben a Törvényszék félreértelmezte a megtámadott jogi aktust, lásd még: Belgium kontra Bizottság ítélet (C-197/99 P, EU:C:2003:444, 58–67. pont); International Power és társai kontra NALOO ítélet (C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P és C-180/01 P, EU:C:2003:534, 156. pont).

21 — Lásd a főtanácsnok IPK kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványát, (C-433/97 P, EU:C:1999:133, 36. pont). A Bizottság kontra Brazzelli Lualdi és társai ítéletre hivatkozik (C-136/92 P, EU:C:1994:211).

59. Álláspontom szerint az elemzést a Keramag-ítélet 112–121. pontjának teljes idézésével kell kezdeni, mivel e pontok tartalmazzák a Törvényszéknek az AFICS keretében elkövetett jogsértésre vonatkozó megállapításait.

„112 E tekintetben fontos rámutatni, hogy a [vitatott] határozat (1223) preambulumbekkezdésében található D. táblázatból kitűnik, hogy a Bizottság a PCT és az Allia francia piacon megállapított jogsértésben való tényleges részvételét az AFICS 2004. február 25-i találkozóján való részvételük alapján nyolc hónapos időtartamban állapította meg, amely megfelelt a 2004. február 25. és november 9. közötti időtartamnak.

113 Egyébként a [vitatott] határozat (556) és (590) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság azon megállapítása, amely szerint az AFICS 2004. február 25-i találkozója során a kerámiagyártók összehangolták minimumáraikat az alsó szegmensbe tartozó termékeket illetően, négy bizonyítékon alapul, mégpedig először, a Duravit kifogásközlésre adott válaszában (a [vitatott] határozat (584) preambulumbekkezdése), másodsor, az Ideal Standard által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelmen (a [vitatott] határozat (583) preambulumbekkezdése), harmadszor, az utóbbi által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelméhez csatoltan benyújtott táblázaton (a [vitatott] határozat (588) preambulumbekkezdése), negyedszer pedig a Roca által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelmen (a [vitatott] határozat (556) preambulumbekkezdése).

114 A fenti 95–108. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat fényében kell egymást követően megvizsgálni e különböző bizonyítékokat, azok valós bizonyító erejének ellenőrzése céljából.

115 Először, a Duravit által a kifogásközlésre adott válaszában tett nyilatkozat tekintetében, amely megerősíti, hogy az AFICS 2004. február 25-i találkozóján a minimumárokra vonatkozó tárgyalásokra került sor, rá kell mutatni, ahogy azt a Bizottság is megerősítette a Törvényszék által a tárgyaláson feltett kérdésre adott válaszában, hogy e nyilatkozatot nem közölték a felperesekkel a közigazgatási eljárás során. Egyébként meg kell állapítani, hogy e nyilatkozatra nem hivatkoztak a felpereseknek 2009. június 9-én megküldött tényállásközlő levélben.

116 Márpedig az ítélkezési gyakorlat szerint, ha egy dokumentumot nem közöltek az érintett vállalkozással, noha a Bizottság abból következtetéseket vont le, az e dokumentumokban található információk nem használhatók fel az eljárás során (lásd ebben az értelemben: [...] AKZO kontra Bizottság ítélet, C-62/86, [EU:C:1991:286], 21. pont). Ebből következik, hogy e dokumentum nem tekinthető a vállalkozást illetően érvényes bizonyítéknak (lásd ebben az értelemben: [...] AEG-Telefunken kontra Bizottság ítélet, 107/82, EU:C:1983:293, 27. pont). Ennélfogva a Duravit [és társai] nyilatkozata nem tekinthető olyan bizonyítéknak, amelyre hivatkozni lehet a felperesekkel szemben.

117 Másodsor, az Ideal Standard által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelme keretében tett nyilatkozatokat illetően emlékeztetni kell arra, hogy a fenti 105. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében, egyetlen, kartellben való részvétellel vádolt vállalkozás nyilatkozata, amelynek pontosságát több más, hasonlóan megvádolt vállalkozás vitatja, nem tekinthető az utóbbiak által elkövetett jogsértés megfelelő bizonyítékának, ha más bizonyíték azt nem támasztja alá.

118 Márpedig a jelen ügyben a [vitatott] határozatból kitűnik, hogy vitatták az Ideal Standardnak az AFICS 2004. február 25-i találkozója vonatkozó nyilatkozatait. Ekképpen, a [vitatott] határozat (585) preambulumbekkezdésében a Bizottság megállapította, hogy a Villeroy & Boch és az Allia úgy vélte, hogy a minimumárok összehangolása, különösen az említett találkozó során, nem bizonyított. Következésképpen úgy kell tekinteni, hogy az Ideal Standard nyilatkozatai önmagukban nem jelenthetik elegendő bizonyítékát az e találkozó során folytatott tárgyalások versenyellenes jellegének.

119 Harmadszor, az Ideal Standard által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelméhez csatoltan benyújtott táblázatot illetően a Törvényszék rámutat, hogy az négy, »mini«, »maxi«, »IS« és »Porcher« megnevezésű oszlopot tartalmaz, azzal, hogy az IS az Ideal Standardot jelenti, a Porcher megjelölést pedig olyan védjegyként lajstromozták, amelynek jogosultja az Ideal Standard. Márpedig meg kell állapítani, hogy e táblázat nem tartalmaz kelteztést, illetve semmilyen olyan adatot, amely alapján azt az AFICS 2004. február 25-i találkozója vagy versenyellenes tárgyalásokhoz lehetne kapcsolni. A táblázat különösen nem tartalmazza a versenytársak nevét, illetve olyan minimum vagy maximumárakat, amelyeket e versenytársaknak alkalmazniuk kellene. Ennélfogva nem lehet érvényesen azt állítani, ahogy azt a Bizottság teszi az ellenkérelemben, hogy e táblázat olyan okirati bizonyítékot jelent, amely alátámasztja, hogy e találkozó során rögzítették az árakat, ahogy azt az az Ideal Standard által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelme keretében tett nyilatkozataiban ismerteti.

120 Negyedszer, a Roca [France] által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelmet illetően rá kell mutatni, hogy a Bizottság a [vitatott] határozat (586) preambulumbekzdésében maga közli, hogy bár a Roca [France] általános jelleggel megerősíti e kérelemben, hogy az AFICS keretében 2002 és 2004 között a minimumárakkal kapcsolatos információcserére került sor, azonban konkrétan az AFICS 2004. február 25-i találkozására vonatkozóan azt állítja, hogy az Ideal Standard által a minimumárak e találkozó során történő összehangolására vonatkozóan nyújtott leírást nem erősítették meg más, az említett közlemény alapján kérelmet benyújtó vállalkozások. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a Bizottság az azokat alátámasztó bizonyítékok hiányában nem támaszkodhatott a Roca [France] e közlemény alapján benyújtott kérelmében tett nyilatkozatokra, annak bizonyítása érdekében, hogy az említett találkozóon megtörtént a minimumárak összehangolása.

121 A fenti megfontolások összességére figyelemmel a felperesek megalapozottan kifogásolják, hogy a Bizottság azt állapította meg, hogy az Allia és a PCT versenyellenes magatartásokban vett részt az AFICS 2004. február 25-i találkozásán. Ennélfogva a harmadik jogalap első részének helyt kell adni, mivel megalapozott.”

60. A Keramag-ítélet rendelkező részének 1. pontjában a Törvényszék a vitatott határozat 1. cikke (1) bekezdésének 6. pontját megsemmisítette annyiban, amennyiben a Bizottság megállapította, hogy az Allia SAS és a PCT a francia piacon a 2004. február 25. és 2004. november 9. közötti időszakban kartellre vonatkozó jogsértésben vett részt. Noha a rendelkező rész 2. pontja kifejezetten nem utal az Allia SAS-ra és a PCT-re, a bíróságot oly módon csökkentik, hogy az tükrözze a Keramag-ítélet 326. pontját.²²

61. A Keramag-ítélet fent hivatkozott pontjai nem tárják fel egyértelműen azokat az indokokat, amelyek miatt a Törvényszék elmulasztotta figyelembe venni a Roca [France] által az engedékenység iránti kérelméhez csatolt nyilatkozatot.

62. Úgy gondolom (a Bizottsághoz hasonlóan), hogy a Törvényszék valószínűleg úgy tekintette, hogy elegendő a vitatott határozat (586) preambulumbekzdésére hivatkozni, amely összefoglalja a Roca France által a kifogásközlésre adott választ,²³ annak érdekében, hogy ne kelljen figyelembe venni a Roca France által engedékenység iránti kérelméhez csatolt nyilatkozatot.

22 — „Másodszor, a [vitatott] határozat 2. cikkének (7) bekezdését illetően, először, figyelemmel [az említett ítélet] 325. pontjában levont következtetésre, meg kell semmisíteni a 2. cikk (7) bekezdésének d) és e) pontját, amennyiben az az Alliával és a Sanitec Europe-pal szemben egyetemlegesen 4 579 610 euró összegű bírságot, míg a PCT-vel, az Alliával és a Sanitec Europe-pal szemben egyetemlegesen 2 529 689 euró összegű bírságot szab ki. Ebből következően, a felperesekkel szemben kiszabott bírság teljes összegét, vagyis 57 690 000 eurót, ahogy azt a [vitatott] határozat 2. cikkének (7) bekezdése rögzíti, meg kell semmisíteni, mivel meghaladja az 50 580 701 eurót (vagyis: 57 690 000 euró – 4 579 610 euró – 2 529 689 euró).”

23 — E preambulumbekzdés azt is tartalmazza, hogy a Roca France megerősítette a „minimumárak cseréjét az AFICS keretén belül”, és hozzáteszi, hogy a Roca France „megkísérli hiteltelenné tenni az Ideal Standard ezt erősítő nyilatkozatát” (a Bizottság fellebbezése, 20. lábjegyzet).

63. Márpedig ez a Roca France által a kifogásközlésre adott válasz nem szerepel az iratok között. A kérdés tehát az, hogy a Törvényszék megsemmisíthette-e a vitatott határozat egy részét olyan dokumentumra támaszkodva, amely nem szerepel az iratok között.

64. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel sem a tényállás megállapítására, sem – főszabály szerint – a Törvényszék által az e tényállás alátámasztására elfogadott bizonyítékok vizsgálatára. Amennyiben e bizonyítékok megszerzése szabályszerűen történt, valamint az általános jogelveket és a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályokat tiszteletben tartották, kizárólag a Törvényszék feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít”²⁴. E mérlegelés tehát, „eltekintve e bizonyítékok elferdítésének esetétől, nem minősül a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek”²⁵.

65. Az is igaz, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint „[az uniós] bíróságok feladata valamely dokumentum bemutatásának szükségességéről a jogvita körülményei alapján, az eljárási szabályzat bizonyítási eszközeire vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően határozni. A Törvényszék esetében eljárási szabályzata [szerint] a dokumentumok bemutatására való felhívás azon bizonyítási eszközök közé tartozik, amelyeket a Törvényszék az eljárás bármely szakaszában előírhat”²⁶.

66. Ehhez hasonlóan, az ítélkezési gyakorlat²⁷ szerint, „[e] tekintetben egyedül a Törvényszék dönthet az előtte folyamatban lévő ügygel kapcsolatban a rendelkezésére álló információk kiegészítésének esetleges szükségességéről. Annak mérlegelése, hogy az eljárási anyagok bizonyító erejűek-e, egyedül a Törvényszék hatáskörébe tartozik, és e mérlegelésnek a fellebbezési eljárás keretében történő felülvizsgálata nem tartozik a Bíróságra, kivéve a Törvényszék elé terjesztett bizonyítékok elferdítése esetét, illetve amennyiben a Törvényszék megállapításainak ténybeli pontatlansága az ügy irataiból kitűnik”(kiemelés tőlem).

67. Ezenfelül, ahogy arra az ítélkezési gyakorlat többször emlékeztetett, „az elé terjesztett bizonyítékok Törvényszék általi értékelése – e bizonyítékok elferdítésének esetét kivéve – nem minősül a fellebbezés keretében a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek”²⁸, továbbá „[a] Bíróság így nem rendelkezik hatáskörrel sem a tényállás megállapítására, sem – főszabály szerint – a Törvényszék által az e tényállás alátámasztására elfogadott bizonyítékok vizsgálatára. Amennyiben ugyanis e bizonyítékok megszerzése szabályszerűen történt, valamint az általános jogelveket, továbbá a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályokat tiszteletben tartották, kizárólag a Törvényszék feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít. Ezen értékelés tehát – e bizonyítékok elferdítésének esetét kivéve – nem minősül a fellebbezés keretében a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek”²⁹.

24 – Lásd többek között: Baustahlgewebe kontra Bizottság ítélet (C-185/95 P, EU:C:1998:608, 24. pont). Lásd még: Bizottság kontra Brazzelli Lualdi és társai (C-136/92 P, EU:C:1994:211, 66. pont); San Marco kontra Bizottság végzés (C-19/95 P, EU:C:1996:331, 40. pont); Blackspur DIY és társai kontra Tanács és Bizottság ítélet (C-362/95 P, EU:C:1997:401, 29. pont), valamint Léger főtanácsnok Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-185/95 P, EU:C:1998:37, 105. pont).

25 – Lásd többek között: New Holland Ford kontra Bizottság ítélet (C-8/95 P, EU:C:1998:257, 26. pont); Glencore és Compagnie Continentale kontra Bizottság ítélet (C-24/01 P és C-25/01 P, EU:C:2002:642, 65. pont).

26 – Corus UK kontra Bizottság ítélet (C-199/99 P, EU:C:2003:531, 67. pont). Lásd még: Bizottság kontra ICI ítélet (C-286/95 P, EU:C:2000:188, 49. és 50. pont); Salzgitter kontra Bizottság ítélet (C-182/99 P, EU:C:2003:526, 41. pont); Aristrain kontra Bizottság ítélet (C-196/99 P, EU:C:2003:529, 67. pont); Ensidesa kontra Bizottság ítélet (C-198/99 P, EU:C:2003:530, 28. pont).

27 – Ismeri Europa kontra Számvevőszék ítélet (C-315/99 P, EU:C:2001:391, 19. pont). Lásd még: Glencore és Compagnie Continentale kontra Bizottság ítélet (C-24/01 P és C-25/01 P, EU:C:2002:642, 77. és 78. pont); L kontra Bizottság végzés (C-230/05 P, EU:C:2006:270, 45–49. pont).

28 – NDC Health kontra IMS Health és Bizottság végzés (C-481/01 P(R), EU:C:2002:223, 88. pont).

29 – 2006. szeptember 21-i Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ítélet (C-105/04 P, EU:C:2006:592, 69. és 70. pont).

68. A Bíróság hatásköre a Törvényszék által megállapított tényállás tekintetében csak „az eljárási iratokból eredő megállapítások tárgyi pontatlanságának, a bizonyítékok elferdítésének, a bizonyítékok jogi minősítésének és annak felülvizsgálatára irányul, hogy a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó szabályokat tiszteletben tartották-e”³⁰.

69. Végül, hogy hivatkozzunk ebben az összefüggésben a Bíróság által végzett felülvizsgálat egy példájára is, az Activision Blizzard Germany kontra Bizottság ítélet (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 57. pont) szerint „a Bíróság által az [említett ügyben szereplő] faxüzenetek elferdítésére alapított ezen jogalap értékelése tekintetében végzett kontroll mindössze annak felülvizsgálatára szorítkozik, hogy [a Törvényszék], azáltal, hogy azok alapján megállapította a CD-Contact Datának a párhuzamos kereskedelmet általában korlátozó jogellenes megállapodásban való részvételét, *nem lépett-e nyilvánvalóan túl e faxüzenetek értékelésének ésszerű [határain]*. Jelen esetben tehát nem az a Bíróság feladata, hogy önálló módon értékelje, hogy a Bizottság jogilag kellőképpen alátámasztotta-e ezt a részvételt, és ezzel eleget tett-e a rá háruló bizonyítási tehernek a versenyjogi szabályok megsértésének fennállását illetően, *hanem az, hogy eldöntse, [a Törvényszék] annak megállapításával, hogy ez teljesült, olyan értelmezést adott-e az említett faxüzeneteknek, amely nyilvánvalóan ellentétes azok szövegével, ami viszont nem igaz*”(kiemelés tőlem).

70. Hasznos párhuzam vonható a jelen ügy és az Ufex és társai kontra Bizottság ítélet (C-119/97 P, EU:C:1999:116) között. Az utóbbiban a Bíróság kimondta, hogy „[m]ivel a fellebbezők kifejezetten azt kérték a Törvényszéktől, hogy rendelje el az említett levél bemutatását, az a hatáskörrel való visszaélés fogalmának alkalmazásában tévesen alkalmazta a jogot, amikor anélkül, hogy lehetőséget adott volna magának a levél megvizsgálására, úgy döntött, hogy az nem jelent elegendő bizonyítékot” (109. pont); hogy „[r]á kell mutatni, hogy a Törvényszék nem utasíthatta el a fellebbezők arra irányuló kérelmét, hogy rendelje el egy a jogvita eldöntése szempontjából láthatóan releváns dokumentum bemutatását azzal az indokkal, hogy e dokumentumot nem csatolták az iratokhoz, és hogy semmilyen körülmény alapján nem lehet alátámasztani annak létezését” (110. pont); valamint hogy „meg kell állapítani, hogy [az említett ügyben] megtámadott ítélet 113. pontjából kitűnik, hogy a fellebbezők megjelölték az általuk bemutatni kért levél szerzőjét, címzettjét és keltét. E körülményekkel szembesülve a Törvényszék nem szorítkozhatott a felek állításainak elutasítására a bizonyítékok hiánya miatt, miközben tőle függött, hogy eloszlattja-e a kétségeket, amelyek ezen állítások pontossága tekintetében állhattak fenn, azáltal, hogy helyt ad a fellebbezők arra irányuló kérelmének, hogy rendelje el az iratok bemutatását vagy kifejtje azokat az indokokat, amelyek miatt egy ilyen dokumentum tartalmától függetlenül semmiféleképpen nem lehet releváns a jogvita eldöntése szempontjából”(111. pont).

71. Álláspontom szerint a fenti pontokban hivatkozott ítélkezési gyakorlat nem jelentheti azt, hogy a Törvényszék támaszkodhat egy dokumentumba foglalt és egy másik dokumentumban összefoglalt nyilatkozatokra, annak érdekében, hogy megsemmisítsen egy határozatot, anélkül, hogy a szóban forgó nyilatkozatok, vagyis a Roca France által a kifogásközlésre adott válasz a rendelkezésére állt volna, és azt megvizsgálta volna.

72. Ezenfelül, az említett válasz nem szerepelt az ügy iratai között, és azt nem közölték az elsőfokú eljárás felpereseivel.³¹

30 — 2007. január 25-i Sumitomo Metal Industries és Nippon Steel kontra Bizottság ítélet (C-403/04 P és C-405/04 P, EU:C:2007:52, 39. pont).

31 — Lásd a Keramag és társai válaszbeadványa 11. pontjának b) alpontját.

73. Így a Bíróság már megállapította „egyrészt, hogy a kontradiktórius eljárás elve főszabályként magában foglalja az eljárásban részt vevő felek jogát arra, hogy megismerjék a bírósághoz benyújtott bizonyítékokat és észrevételeket, és hogy azokat megvitathassák[³²] másrészt pedig, hogy alapvető jogelvet sértene, ha valamely bírósági határozat olyan tényeken vagy iratokon alapulna, amelyekről a felek vagy a felek valamelyike nem szerezhetett tudomást, és amelyekről ezáltal álláspontjukat sem adhatták elő”³³.

74. A „tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó követelmények betartása érdekében ugyanis fontos, hogy a felek mind az olyan tényállási elemekről, mind pedig az olyan jogi kérdésekről tudomást szerezhessenek és megvitathassák azokat, amelyek az eljárás kimenete szempontjából meghatározóak”³⁴.

75. A védelemhez való jog mint alapvető jog azon általános jogelvek szerves részét képezi, amelynek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja.³⁵ A Bizottság előtt folyamatban lévő olyan eljárásban, amelynek tárgya valamely vállalkozással szemben a versenyszabályok megsértése miatt bírság kiszabása, a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az érintett vállalkozásnak a közigazgatási eljárás során lehetősége legyen hatékonyan kifejezni álláspontját a felhozott körülmények valóságosságáról és jelentőségéről, valamint a Bizottság által a Szerződés megsértésének fennállására vonatkozó állításának alátámasztására felhasznált dokumentumokról.³⁶ E jogokat az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 41. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontja biztosítja.

76. Ennélfogva, az, hogy a Törvényszék a Keramag-ítélet 120. pontjában következtetéseit a Roca France kifogásközlésre adott válaszában szereplő érveinek a vitatott határozatban található összefoglalására alapította, anélkül hogy azokat közvetlenül és az engedékenység iránti kérelméhez csatolt nyilatkozatán keresztül megvizsgálta volna, ellentétes a védelemhez való jog biztosításának elvével, és sérti az indokolási kötelezettséget. Egyébként, ahogy arra a Bizottság rámutatott, ha a Roca France nem nyújtott volna segítséget a Bizottságnak, ahogy azt a Törvényszék a Keramag ítélet 120. pontjában megállapította, e vállalkozásnak nem kellett volna csökkenteni a bírságát a Roca Sanitario ítéletében.

77. A Törvényszék álláspontjával ellentétben (amely a Roca France által kifejtett álláspontok módosulására utal), úgy vélem, hogy a Roca France csökkenteni kívánta az Ideal Standard nyilatkozatainak bizonyító erejét, annak érdekében, hogy növelje saját nyilatkozatainak hozzáadott értékét.

78. Ezt az értelmezést nem csak én és a Bizottság osztjuk a jelen ügyben. Megfelel a Törvényszék által a Roca-ítéletben levont következtetéseknek is; olyan ügyről van szó egyébként, amelyben a Törvényszék megvizsgálta magát a Roca France által a kifogásközlésre adott választ, mivel e dokumentum az iratok egyik elemét képezte (ami a jelen ügyben nem áll fenn), továbbá az e vállalkozás által az engedékenység címén tett nyilatkozatokat is.

79. Ez az értelmezés még inkább érvényes, ha jelentősebb súlyt kell tulajdonítani az abban az ügyben hozott ítéletnek, amelyben a szóban forgó, az iratok részét képező dokumentumokat megvizsgálták, mint az abban az ügyben hozott ítéletnek, amelyben e dokumentumokat a Törvényszék nem vizsgálta meg, vagy azok még csak az iratoknak sem képezték részét.

32 — Varec-ítélet (C-450/06, EU:C:2008:91, 47. pont).

33 — Snpat kontra Főhatóság ítélet (42/59 és 49/59, EU:C:1961:5; EBHT 101. o., 156. o.); Plant és társai kontra Bizottság és South Wales Small Mines ítélet (C-480/99 P, EU:C:2002:8, 24. pont); Corus UK kontra Bizottság ítélet (C-199/99 P, EU:C:2003:531, 19. pont). Lásd még: Bizottság kontra Írország és társai ítélet (C-89/08 P, EU:C:2009:742, 52. pont).

34 — Bizottság kontra Írország és társai ítélet (C-89/08 P, EU:C:2009:742, 56. pont).

35 — Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 64. pont). Lásd még: Bertelsmann és Sony Corporation of America kontra Impala ítélet (C-413/06 P, EU:C:2008:392, 61. pont); és Solvay kontra Bizottság ítélet (C-109/10 P, EU:C:2011:686, 51. és azt követő pontok).

36 — Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 66. pont).

80. Márpedig, ha közelebbről megvizsgáljuk a Roca-ítéletet, a Törvényszék abban úgy ítélte meg, hogy az Ideal Standard által szolgáltatott bizonyítékok nem voltak elegendők a jogsértés fennállásának bizonyításához, míg a Roca France „jelentős hozzáadott értéket” szolgáltatott az engedékenység címén tett nyilatkozataiban (197–202. pont). Az ezt követő pontokban (203. és azt követő pontok), a Törvényszék megvizsgálta, hogy fennáll-e ellentmondás a Roca France engedékenység címén tett nyilatkozata és a kifogásközlésre adott válasza között, és a 210. pontban megállapította, hogy „a [vitatott] határozat (586) preambulumbekzdésében említett és a Bizottság által a beadványaiban ismertetett bizonyítékok alapján nem vonható le az a következtetés, hogy a felperes hiteltelenné tette a maga által szolgáltatott információkat. Ugyanis egyfelől a [vitatott] határozatból, valamint a Bizottság beadványaiból következik, hogy a felperes megerősítette az egyszerű kerámiaárak minimumárának cseréjére vonatkozó tárgyalások megtörténtét az AFICS találkozóján többek között 2004-ben, ami nem vitatott. Másfelől igaz ugyan, hogy a felperes kétségbe vonta az Ideal Standardnak az AFICS 2004. február 25-i találkozója vonatkozó nyilatkozatának, és azon iratnak a bizonyító erejét, amelyet az Ideal Standard nyújtott be nyilatkozata alátámasztására. Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a felperes ezáltal meglegedett az annak bizonyítására irányuló érvek Bizottsághoz való benyújtásával, hogy az Ideal Standard által benyújtott bizonyítékok nem voltak elegendők a kerámiaárak tekintetében 2004-ben Franciaországban elkövetett jogsértés fennállásának megállapításához, annak bizonyítása céljából, hogy az általa a bírságcökkentésben való részesülés iránti kérelmében benyújtott információk szükségesek voltak a Bizottság számára az említett jogsértés bizonyításához, és ennél fogva jelentős hozzáadott értékkel rendelkeztek.”

81. Ennél fogva, a Roca France nyilatkozataira vonatkozó, a Keramag-ítéletben, illetve a Roca-ítéletben ismertetett következtetések nyilvánvaló ellentmondásban vannak egymással.

82. A Törvényszék tehát tévesen alkalmazta a jogot, amikor megsemmisítette a vitatott határozat egy részét olyan dokumentumra hivatkozva, amely nem szerepelt az iratok között, és amelyből egyébként egy párhuzamos ügyben, amelyben az az iratok között szerepelt, és alaposan megvitásra került, más következtetéseket vont le.

83. Még azt kell megvizsgálni, hogy a Törvényszék Keramag-ítélete ugyanezen 120. pontjában tévesen döntött-e úgy, hogy „[e]nnél fogva meg kell állapítani, hogy a Bizottság az azt alátámasztó bizonyítékok hiányában nem hivatkozhat a Roca [France] által az [engedékenységi] közleményen alapuló kérelmével kapcsolatban tett nyilatkozatokra annak bizonyítása érdekében, hogy az említett találkozóan a minimumárak egyeztetésére került sor”.

84. Mindenekelőtt bevallom, hogy az „ennél fogva” kifejezés ellenére nem látom a kapcsolatot a vitatott határozat (586) preambulumbekzdésében szereplő hivatkozás, és aközött, hogy a Bizottság nem támaszkodhat a Roca France által az engedékenység iránti kérelméhez csatolt nyilatkozatokra.

85. Ezt követően, a Roca-ítélet 197. pontjában a Törvényszék úgy döntött, hogy „[a Roca France] által szolgáltatott információk nélkül a Bizottság nem tudta volna kizárólag az Ideal Standard által a bírságcökkentésben való részesülés iránti kérelmében benyújtott bizonyítékok alapján *bizonyítani* a kerámiaárak tekintetében 2004-ben Franciaországban elkövetett jogsértést” (kiemelés tőlem).

86. Ezenfelül, a Duravit-ítéletben (324. pont) és a Villeroy & Boch Austria ítéletben (289. és 290. pont) a Törvényszék kifejezetten hivatkozott a Roca France engedékenység címén tett nyilatkozatára, mint azon bizonyítékok csokrának egyik elemére, amely *lehetővé tette számára annak megállapítását, hogy a kerámiaárak tekintetében Franciaországban elkövetett jogsértés bizonyítást nyert*. A Törvényszék e két ítéletben úgy ítéli meg, hogy az Ideal Standard és a Roca France kölcsönösen alátámasztják egymás nyilatkozatait.³⁷

37 — Legalábbis az alsó szegmensbe tartozó termékek esetében, mivel a Bizottság következtetései e termékekre vonatkoznak. Lásd a vitatott határozat (590) preambulumbekzdésének utolsó mondatát.

87. Az alátámasztás fogalma ugyanis nem szükségképpen arra a helyzetre vonatkozik, amelyben ugyanazon bizonyíték kétszer vagy háromszor is rendelkezésre áll. Inkább arról van szó, hogy egy „puzzle” két vagy három különböző eleme van meg, amelyek egymáshoz illeszkedve kiadják az egész képet.

88. Tehát, nem meglepő módon, a Törvényszék a Villeroy & Boch Austria ítéletben, a Duravit-ítéletben és a Roca-ítéletben azt állapította meg, hogy egy engedékenységi címén tett nyilatkozatot alátámaszthat egy másik ilyen nyilatkozat. Márpedig a Keramag-ítéletben a Törvényszék még csak meg sem vizsgálta a Roca France nyilatkozatának bizonyító erejét, sem pedig azt, hogy mennyiben támasztja alá az Ideal Standard nyilatkozatát, és pusztán csak a Roca France nyilatkozata kifogásközlésben szereplő összefoglalásának egy mondatára hivatkozott (holott e dokumentum még csak nem is képezte részét az ügy iratainak).

89. A fentiekből két következtetést vonok le.

90. Először, a Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy a Törvényszék ítéletének indokolása hiányos, egyrészt azért, mert elmulasztotta megvizsgálni a Roca France nyilatkozatának bizonyító erejét, annál is inkább, mivel az meghatározó bizonyíték a Villeroy & Boch Austria ítéletben, a Duravit-ítéletben és a Roca-ítéletben, másrészt pedig, mert e vizsgálatot a Roca France által a kifogásközlésre adott (a Roca-ítéletben egyébként másként értelmezett) válasz (a vitatott határozatban szereplő) összefoglalásában szereplő, összefüggéséből kiragadott utalásával helyettesítette.

91. Álláspontom szerint a Törvényszék nem hivatkozhatott indoklás nélkül arra az ítélkezési gyakorlatra, amely megengedi számára, hogy ne vizsgálja meg az irreleváns bizonyítékokat,³⁸ mivel három párhuzamos ítéletben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e bizonyíték teljesen releváns.

92. Másodszor, egyetértek a Bizottsággal abban, hogy a Törvényszéknek a Keramag-ítélet 120. pontjában szereplő kijelentése, amely szerint az engedékenységi címén tett nyilatkozat nem támaszthat alá egy másik ilyen nyilatkozatot, szintén téves jogalkalmazást jelent, ezzel szemben a Törvényszék megalapozottan tekintette úgy három párhuzamos ügyben, hogy egy engedékenységi nyilatkozatot alátámaszthat egy másik ilyen nyilatkozat, és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az Ideal Standard és a Roca France nyilatkozatai megerősítik egymást (legalábbis az alsó szegmensbe tartozó termékek esetében).

– *Második érv: az egyrészt a Keramag-ítélet, másrészt a Villeroy & Boch Austria ítélet, a Duravit-ítélet és a Roca-ítélet ellentmondásos indokolásai Az ítélkezési gyakorlat felidézése*

93. Az igaz, hogy az ítélkezési gyakorlat³⁹ szerint „a Törvényszék kötelezettsége határozatai indoklására *főszabály szerint* nem terjedhet ki annak megkövetelésére, hogy igazolja az ügyben hozott döntést egy másik, elé terjesztett ügyben való döntéshez képest, még akkor sem, ha az utóbbi ügy ugyanazon határozatra vonatkozik. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy ha egy határozat címzettje megsemmisítés iránti keresetet nyújt be, az uniós bíróság a határozatnak csupán olyan elemeiről ítélkezik, amelyek a címmel kapcsolatosak. A többi címmel kapcsolatos egyéb elemek viszont nem képezik az uniós bíróság által elbírálandó jogvita tárgyát” (kiemelés tőlem).

38 — Dorsch Consult kontra Tanács és Bizottság ítélet (C-237/98 P, EU:C:2000:321, 50. és 51. pont).

39 — Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (C-444/11 P, EU:C:2013:464, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

94. Az is az ítélkezési gyakorlat⁴⁰ részét képezi, hogy „a Bíróság által egy bizonyíték elferdítésére alapított jogalap értékelése érdekében folytatott vizsgálat annak ellenőrzésére korlátozódik, hogy a Törvényszék, amikor e bizonyítéokra támaszkodott a kartellben való részvétel megállapítása céljából, nem lépett-e nyilvánvalóan túl az azzal kapcsolatos értékelés ésszerű határain. Nem az a Bíróság feladata tehát, hogy önálló módon értékelje, hogy a Bizottság jogilag kellőképpen alátámasztotta-e ezt a részvételt, és ezzel eleget tett-e a rá háruló bizonyítási tehernek a versenyjogi szabályok megsértésének fennállását illetően, hanem az, hogy eldöntse, a Törvényszék annak megállapításával, hogy ez teljesült, olyan értelmezést adott-e az említett bizonyítéknak, amely nyilvánvalóan ellentétes annak szövegével” (kiemelés tőlem).

Elemzés

95. Úgy vélem, hogy a Törvényszék „nyilvánvalóan túllépett a bizonyítékkal kapcsolatos értékelés ésszerű határain”, amikor azt radikálisan másként kezelte az azonos jogsértésre és azonos határozatra vonatkozó párhuzamos ügyekben.

96. Egyébként kiemelem, hogy a Bíróság álláspontja az, hogy a „főszabály” az, hogy „a Törvényszék kötelezettsége határozatai indokolására [...] nem terjedhet ki annak megkövetelésére, hogy igazolja az ügyben hozott döntést egy másik, elé terjesztett ügyben való döntéshez képest, még akkor sem, ha az utóbbi ügy ugyanazon határozatra vonatkozik”, ami feltételezi kivételes helyzetek fennállását, amelyeknél az ellentmondásos indokolásokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, amely általánosságban az *egyetlen azonos ítéletben* kifejtett indokolásra vonatkozik, alkalmazni kell a párhuzamos ítéletekben kifejtett ellentmondásos indokolásra is. Úgy vélem, hogy a jelen ügyben ez a helyzet áll fenn.

97. A jelen indítványban érintett fellebbezések ugyanis egy elég szokatlan helyzetre vonatkoznak. A Bizottság olyan egységes, folyamatos és összetett jogsértés⁴¹ elkövetését állapította meg, amely több tagállamra és három termékcsoportha (kerámiaárúk, zuhanykabinok és kiegészítők, valamint csaptelepek) terjedt ki. Márpedig négy ítéletben a vitatott határozat ugyanazon preambulumbekzdése kapcsán, és pontosan ugyanazon tények és bizonyítékok alapján a Törvényszék két homlokegyenest ellentétes következtetésre jutott. Három ítéletben (Villeroy & Boch Austria ítélet, Duravit-ítélet és a Roca-ítélet) a Törvényszék úgy tekintette, hogy bebizonyosodott az AFICS jogsértése, míg a Keramag-ítéletben ennek ellenkezőjét állapította meg, mégpedig ugyanazon bizonyíték alapján, amelyet az első három ítéletben elfogadott, a negyedik ítéletben pedig elutasított, mindezt az említett eltéréssel kapcsolatos indokolás nélkül.

98. Ennek alapján megállapítom, hogy a Keramag-ítéletben a Roca France válaszának értelmezése és az általa a kifogásközlésre adott válaszra hivatkozás elferdítik az iratok között található bizonyítékokat.

99. E téves jogalkalmazás hozzáadódik azokhoz a további téves jogalkalmazásokhoz, amelyek meghatározó hatással voltak az ügy kimenetelére (a Törvényszék nem indokolta a Roca France engedékenység iránti kérelme vizsgálatának elmaradását, egy olyan dokumentum alapján semmisítette meg a vitatott határozatot, amely nem szerepelt az iratok között és úgy döntött, hogy az engedékenység címén tett nyilatkozat nem támaszthat alá egy másik ilyen nyilatkozatot).

100. Ennélfogva helyt kell adni a Bizottság első jogalapja második részének.

40 — Siemens és társai kontra Bizottság ítélet (C-239/11 P, C-489/11 P és C-498/11 P, EU:C:2013:866, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 — Lásd e tekintetben: Riley, D., „Revisiting the Single and Continuous Infringement of Article 101: The Significance of Anic in a New Era of Cartel Detection and Analysis”, *World Competition Law and Economics Review*, Kluwer, 2014, vol. 37, n 3, 293–318. o.

b) Az első jogalap harmadik része (a Törvényszék tévesen tekintette úgy, hogy az Ideal Standard által engedékenység iránti kérelméhez csatoltan benyújtott táblázat önmagában bizonyítja a versenyellenes kapcsolatok fennállását, anélkül hogy megvizsgálta volna az e táblázattal kapcsolatos magyarázatokat)

101. A Bizottság előadja, hogy a Törvényszék az állandó ítélkezési gyakorlatot megsértve túlzottan megszorítóan értelmezte a bizonyítékok alátámasztásának követelményét a fent említett, az AFICS 2004. február 25-i találkozója vonatkozó táblázatot illetően.

102. A Keramag és társai úgy ítélik meg, hogy a Törvényszék helyesen vizsgálta meg ezt a táblázatot, valamint, hogy a Bizottság nem nyújtott olyan magyarázatot, amely alkalmas lenne azon következtetés alátámasztására, hogy az AFICS 2004. február 25-i találkozásának tárgyát versenyellenes tárgyalások képezték.

103. Mindenekelőtt rámutatnak, hogy a Törvényszék nem fogadja el, hogy e táblázat olyan okirati bizonyíték, amely alátámasztja az árak rögzítését az AFICS 2004. február 25-i találkozója során, ahogy azt az Ideal Standard az engedékenység iránti kérelméhez csatolt nyilatkozatokban ismertette (lásd a Keramag-ítélet 119. pontját), mivel „nem tartalmaz keltezés”, „illetve semmilyen olyan adatot, amely alapján azt az AFICS 2004. február 25-i találkozásához vagy versenyellenes tárgyalásokhoz lehetne kapcsolni”, és „nem tartalmazza a versenytársak nevét, illetve olyan minimum vagy maximumárakat, amelyeket e versenytársaknak alkalmazniuk kellene”.

104. A Salzgitter Mannesmann kontra Bizottság ítéletben (C-411/04 P, EU:C:2007:54, 47. pont) a Bíróság helybenhagyta a Törvényszék által a fellebbezés tárgyát képező ítéletben követett megközelítést, vagyis hogy „olyan ismeretlen eredetű bizonyíték, mint a piacfelosztási kulcs-dokumentum önmagában nem bizonyíthatja a közösségi versenyjogi jogsértés fennállását”, valamint hogy „úgy kell tekinteni, hogy [a] bizonyítékok egymást erősítik”.

105. Az egymást alátámasztó bizonyítékok ugyanis olyan elemek lehetnek, amelyek, noha nem bizonyítják önmagukban a jogsértés fennállását, hozzájárulhatnak az ilyen egyéb bizonyítékok megerősítéséhez, mint egy engedékenység iránti kérelem.

106. Ugyanebben a Salzgitter Mannesmann kontra Bizottság ítéletben (C-411/04 P, EU:C:2007:54, 44–50. pont), a Bíróság úgy ítélte meg, hogy még a dokumentum ismeretlen eredete sem elegendő ahhoz, hogy azt megfossza minden bizonyító erejétől, amennyiben annak eredete, létrehozásának időpontja és tartalma kellő bizonyossággal megállapítható.⁴² Egyébként még a dokumentumon szereplő aláírás hiányában is figyelembe kell venni azon vállalkozás magyarázatait, amelynek számára a munkatárs e dokumentumot készítette.⁴³

42 — Shell kontra Bizottság ítélet (T-11/89, EU:T:1992:33, 86. pont). Lásd még: Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ítélet (T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 és T-104/95, EU:T:2000:77, 901. pont); Groupe Danone kontra Bizottság ítélet (T-38/02, EU:T:2005:367, 288. pont); FNCBV és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/03 és T-245/03, EU:T:2006:391, 124. pont); a fellebbezést elutasította: Coop de France bétail et viande és társai kontra Bizottság ítélet, C-101/07 P és C-110/07 P, EU:C:2008:741); Total Raffinage Marketing kontra Bizottság ítélet (T-566/08, EU:T:2013:423, 81. pont) (lásd a jelen indítvány 14. pontját).

43 — Lásd például: Lafarge kontra Bizottság ítélet (T-54/03, EU:T:2008:255, 369. és 373. pont); ebben az ügyben a Lafarge vitatta egy névtelen és címzett nélküli jegyzet bizonyító erejét. A Törvényszék figyelembe vette a Gyproc által a jegyzet szerzőjét és szerkesztésének körülményeit illetően nyújtott magyarázatokat.

107. A jelen esetben a Törvényszék nem vette figyelembe az Ideal Standard által e táblázat szerkesztésének körülményeire, szerzőjére, kelezésére, stb. vonatkozóan szolgáltatott adatokat, noha e táblázatot az események közvetlen tanúja szerkesztette, aki azokkal szoros kapcsolatban állt; megannyi olyan tényező, amely főszabály szerint megerősíti a hitelességet.⁴⁴

108. Ennélfogva (a Bizottsághoz hasonlóan) úgy vélem, hogy a Törvényszék, azáltal hogy ésszerűtlen és túl szigorú követelményeket állapít meg a külön-külön vett bizonyítékokra, mindamellet pedig az átfogó vizsgálatokra, kiüresíti az azon lehetőségre vonatkozóan fennálló ítélkezési gyakorlatot, hogy e bizonyítékok kölcsönösen alátámaszthatják egymást.

109. Úgy vélem tehát, hogy annak megkövetelésével, hogy e táblázat maga bizonyítsa a jogsértés fennállását, az egyéb (az Ideal Standard engedékenységre iránti kérelmében szereplő) kiegészítő bizonyítékok és magyarázatok figyelembevétele nélkül, a Törvényszék megsértette indokolási kötelezettségét.

110. E megállapítást alátámasztja az a tény, hogy a párhuzamos Duravit-ügyben ugyanazon bizonyíték értékelése teljesen eltérő következtetést eredményezett, mégpedig azt, hogy az említett táblázat bizonyító erővel rendelkezik. Ha tehát a Törvényszék megvizsgálta volna a szóban forgó magyarázatokat – ahogy azt megalapozottan meg is tette a Duravit-ügyben –, akkor a jelen ügy kimenetele eltérő lett volna.

111. Ebből következik, hogy a Bizottság első jogalapja harmadik részének helyt kell adni.

c) Az ötödik rész (a Törvényszék nem végzett átfogó értékelést)

112. A Bizottság előadja, hogy a Törvényszék, azáltal, hogy elmulasztotta több bizonyíték megvizsgálását (többek között az eladásokkal kapcsolatos bizalmas adatokat tartalmazó havi táblázatokat, illetve Laligné úr nyilatkozatát), valamint azáltal hogy túl szigorú bizonyítási követelményeket alkalmazott, elmulasztotta a bizonyítékok állandó ítélkezési gyakorlat által megkövetelt átfogó értékelését.

113. A Keramag és társai megjegyzik, hogy annak érdekében hivatkoztak Laligné úr nyilatkozatára, hogy bizonyítsák az Ideal Standard engedékenységre iránti kérelme közötti koherencia hiányát, valamint, hogy az említett nyilatkozat semmiféleképpen nem volt releváns a vitatott határozat szempontjából. Előadják, hogy egyes bizonyítékok, különösen a nem releváns bizonyítékok vizsgálatának elmaradása nem jelenti azt, hogy a Törvényszék nem végzett átfogó vizsgálatot.

114. Véleményem szerint a Törvényszék ténylegesen elmulasztotta megvizsgálni, hogy egy versenyellenes magatartás fennállása levezethető-e több olyan egybeesésből és jelből, amelyek együtt vizsgálva a jogsértés bizonyítékát alkotják.⁴⁵

115. Azáltal, hogy elmulasztotta több releváns bizonyíték vizsgálatát, illetve, hogy a Keramag-ítélet 119. pontjában azt követelte meg, hogy egy versenyellenes találkozóra vonatkozó, egy bizonyíték alátámasztása érdekében hivatkozott táblázat tartalmazzon kelezést, illetve a versenytársak nevét, továbbá a minimum és maximumárakra vonatkozó adatokat, a Törvényszék ugyanis azt követelte meg, hogy egy ilyen táblázat már önmagában alkosson elegendő bizonyítékot a jogsértés fennállásának bizonyítására.

44 — Lásd többek között: JFE Engineering és társai kontra Bizottság ítélet (T-67/00, T-68/00, T-71/00 és T-78/00, EU:T:2004:221, 207. pont); Ensidesa kontra Bizottság ítélet (C-198/99 P, EU:C:2003:530, 312. pont); valamint Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ítélet (T-5/00 és T-6/00, EU:T:2003:342, 181. pont); JFE Engineering és társai kontra Bizottság ítélet (T-67/00, T-68/00, T-71/00 és T-78/00, EU:T:2004:221, 207. pont).

45 — Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6), 55–57. pont.

116. Márpedig a Bíróság teljesen egyértelműen elfogadta, hogy egy kartell különböző bizonyítékai általában töredékesek és szórványosak.

117. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy „az EK 81. cikk (1) bekezdése megsértésének bizonyításához a Bizottságnak kellően komoly, pontos és egybevágó bizonyítékokat kell szolgáltatnia. Mindazonáltal a Bizottság által előterjesztett minden egyes bizonyítéknak nem kell a jogsértés összes elemét tekintve szükségszerűen eleget tennie e feltételeknek. Elegendő, ha az intézmény által hivatkozott bizonyítékok összességükben értékelve megfelelnek e követelménynek [...]. Következésképpen még annak feltételezése esetén is, hogy a szóban forgó jogsértés különböző – külön-külön vizsgált – elemei közül egyik sem minősül [...] az EK 81. cikk (1) bekezdése által tiltott összehangolt megállapodásnak vagy magatartásnak, az ilyen következtetés nem akadályozza annak, hogy az említett elemek együttesen vizsgálva ilyen megállapodásnak vagy magatartásnak minősüljenek [...]. [...] [U]gyanis [...] mivel a versenyellenes megállapodásokban és magatartásokban való részvétel tilalma, és a jogsértőkre kiszabható szankciók közismertek, az ilyen megállapodások és magatartások keretében a tevékenységek általában rejtve folynak le, a találkozókat titkosan, gyakran harmadik országokban tartják, továbbá az erre vonatkozó dokumentáció a legminimálisabbra szorítkozik. Még ha a Bizottság fel is fedez olyan iratokat, amelyek kifejezett módon tanúsítják a gazdasági szereplők közötti jogellenes kapcsolatfelvételt, e dokumentumok általában töredékesek és szórványosak, és ezért bizonyos részleteket gyakran következtetésekkel kell rekonstruálni. Az esetek nagy részében a versenyellenes magatartás vagy megállapodás létezését bizonyos számú egybeesésekből és jelekből kell kikövetkeztetni, amelyek együtt figyelembe véve, más összefüggő magyarázat hiányában a versenyjogi szabályok megsértésének bizonyítékául szolgálhatnak”⁴⁶.

118. Az említett hiba által az ügy kimenetelére gyakorolt hatást bizonyítja, hogy három párhuzamos ítéletben a Törvényszék másként döntött.

119. Azáltal, hogy elmulasztotta annak vizsgálatát, hogy az átfogóan vizsgált bizonyítékok kölcsönösen megerősíthetik-e egymást,⁴⁷ a Törvényszék megsértette indokolási kötelezettségét.

120. Ebből következik, hogy ugyanazon okok miatt, amely a harmadik jogalapnak való helyt adást igazolták, helyt kell adni az első jogalap ötödik részének is.

121. Azt javaslom tehát a Bíróságnak, hogy helyezze hatályon kívül a Keramag-ítéletet.⁴⁸

d) A Keramag-ítélet Bíróság általi hatályon kívül helyezésének következményei

122. A fentiek azt bizonyították, hogy a bizonyítékok Keramag-ítéletben felhasznált együttese viszonylag korlátozott volt, de mivel a Bíróságnak megvan az az előnye, hogy több olyan, a Törvényszék által hozott ítélet is rendelkezésre áll, amelyben az részletesen megvizsgálta e bizonyítékokat, úgy vélem, hogy a pergazdaságosság elve azt igényli, hogy a Bíróság maga döntsön a Keramag és társai által első fokon előterjesztett megsemmisítés iránti keresetről.

123. Az utóbbiak lényegileg arra hivatkoztak, hogy a Bizottságnak a vitatott határozat (556) és (590) preambulumbekzdésében szereplő következtetése, amely szerint az AFICS keretében 2004. február 25-én szervezett találkozó során az Allia és a PCT összehangolták minimumaikat az alsó szegmensbe tartozó termékeket illetően, olyan bizonyítékokon alapult, amelyek vagy elfogadhatatlanok, vagy megbízhatatlanok, alá nem támasztottak és elégtelenek.

46 — Knauf Gips kontra Bizottság ítélet (C-407/08 P, EU:C:2010:389, 47–49. pont).

47 — Salzgitter Mannesmann kontra Bizottság ítélet (C-411/04 P, EU:C:2007:54, 47. pont).

48 — Felhívom a Bíróság figyelmét arra, hogy fellebbezésével a Bizottság nem támadja meg a Keramag ítélet azon következtetéseit, amelyek a Pozzi Ginori olasz piacon történt jogsértésben való részvételének enyhé csökkentését eredményezték (a Keramag-ítélet 245. pontja), mivel e következtetések egyébként semmilyen hatással nincsenek a bírság összegére (az említett ítélet 337. és 338. pontja).

124. Márpedig, ahogy fent láttuk, ellentétben a Keramag-ítélettel, ahol a Törvényszék több ízben tévesen alkalmazta a jogot az AFICS keretében történt események elemzése kapcsán, a Törvényszék a Villeroy & Boch Austria ítéletben (286. pont) megalapozottan ítélte úgy, hogy „[a] vitatott határozat (556) preambulumbekzdésében a Bizottság rámutatott, hogy nem rendelkezik olyan bizonyítékokkal, amelyek lehetővé teszik az AFICS tagjai részvételének bizonyítását az árosszehangolásokra irányuló tárgyalásokon az AFICS 2004. február 25-i találkozójától kezdődően. A [vitatott] határozat (572) preambulumbekzdésében a Bizottság kiemelte, hogy az Ideal Standard szerint az említett találkozó résztvevői megállapodtak abban, hogy minimumáraik túl alacsonyak, és hogy azokat fel kell emelni, többek között katalógusáraik 3%-os emelése révén. A [vitatott] határozat (573) preambulumbekzdésében a Bizottság rámutatott, hogy ezeket az információkat a Roca [France] is megerősítette. A [vitatott] határozat (574) preambulumbekzdésében a Bizottság megállapította, hogy a résztvevők e találkozót követően bizalmas információkat cseréltek az árakról és az eladásokról.”

125. Először, a Törvényszék az említett ítélet 287. pontjában kimondta, hogy „a Villeroy & Boch és a Villeroy & Boch France azon érvét, amely szerint a Bizottság nem terjesztett elő semmilyen olyan bizonyítékot, amely alátámasztja a Villeroy & Boch France részvételét az AFICS 2004-ben tartott három találkozóán (lásd a [vitatott] határozat 11. mellékletét), el kell utasítani mint megalapozatlant. Ahogy ugyanis az a [vitatott] határozat (572) és (573) preambulumbekzdéséből kitűnik, a Bizottság az Ideal Standard és a Roca [France] nyilatkozataira támaszkodott annak bizonyítása érdekében, hogy a Villeroy & Boch France részt vett e találkozókon.”

126. Másodsor, ezen ítélet 288. pontja szerint „el kell utasítani mint megalapozatlanokat a Villeroy & Boch és a Villeroy & Boch France azon érveit, amelyek szerint a Bizottság nem bizonyította a jog által megkövetelt mértékben az AFICS 2004. február 25-i találkozója során zajlott jogellenes tárgyalásokat, mivel utólagos, homályos és ellentmondásos szóbeli nyilatkozatokra támaszkodott, amit egyébként a Bizottság maga is elismer a [vitatott] határozatban”.

127. Ezt követően, a Törvényszék az említett ítélet 289. pontjában emlékeztetett arra, hogy „[b]ár az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a bírságok teljes vagy részleges csökkentésében részesülő személy másik fél által vitatott nyilatkozatát alá kell támasztani,^[49] semmi sem zárja ki, hogy az alátámasztás egy másik, a kartellben részt vevő vállalkozás nyilatkozatából következzen, még ha az utóbbi esetben is csökkentették a bírságot. Ez az alátámasztás megerősíti a minimumárakra vonatkozó tárgyalás folytatását is, mivel e tárgyalásokat említik az AFICS 2004. február 25-i találkozójáról szóló beszámolóban.”

128. Ezenfelül, ezen ítélet 290. pontjában, a Roca France és az Ideal Standard nyilatkozatának elemzését követően (amely alapján arra jutott, hogy az első homályosabb és árnyaltabb, mint a másik), a Törvényszék azt állapította meg, hogy „[e] azonban nem kérdőjelezi meg azt a megállapítást, amely szerint a Roca [France] vallomása lényegileg alátámasztja a szóban forgó jogellenes tárgyalások időtartamát, helyét, résztvevőit és célját, ahogy azt egy napirendi pont rögzíti. E körülmények között meg kell állapítani, hogy az Ideal Standard nyilatkozata, amelyet a Roca [France] nyilatkozata is alátámaszt, a jog által megkövetelt mértékben bizonyítja a szóban forgó jogellenes tárgyalások megtartását.”

129. Az említett ítélet 293. pontjában a Törvényszék hozzáteszi, hogy „még ha a Bizottság nem is hivatkozik [a Duravit által a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján a bírság csökkentése iránt előterjesztett kérelmében tett nyilatkozatra] a [vitatott] határozatban, mindazonáltal ellentétben a Villeroy & Boch és a Villeroy & Boch France állításával, a Duravit is megerősítette az Ideal Standard állítását azon jogellenes tárgyalásokat illetően, amelyekre »valószínűleg« 2004. február 25-én került sor.”

49 — JFE Engineering és társai kontra Bizottság ítélet (T-67/00, T-68/00, T-71/00 és T-78/00, EU:T:2004:221, 219. pont).

130. Végül, a 295. pontban a Törvényszék megerősíti, hogy „az Ideal Standard és a Roca [France] nyilatkozatai elegendők az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését sértő jogsértés fennállásának megállapításához [...], amely az AFICS 2004. február 25-i találkozóján való részvételtől következik”.

131. Ennélfogva, a jelen fellebbezés szempontjából a fentiek *mutatis mutandis* alkalmazandók a Keramag és társai esetében is, valamint elegendők a Keramag és társai megsemmisítés iránti keresetének elutasításához az AFICS keretében bekövetkezett eseményeket illetően, ugyanúgy, ahogy azt a Törvényszék a Villeroy & Boch Austria ítéletben és a Duravit-ítéletben tette.

2. A csatlakozó fellebbezésről (a második jogalapról)

132. A csatlakozó fellebbezés második jogalapja lényegileg két összekapcsolódó körülményre vonatkozik: a tények állítólagos elferdítésére, valamint a Wabco Europe és társai kontra Bizottság ítélettel (T-380/10, EU:T:2013:449, más néven Ideal Standard ítélet, a továbbiakban: Wabco-ítélet) fennálló állítólagos inkoherenciára.

a) A tények elferdítése

133. A Keramag és társai másodlagosan előadják, hogy a Keramag-ítélet 289. pontjában szereplő megállapítás, amely szerint a kifogásközlés elegendő információt tartalmazott ahhoz, hogy lehetővé tegye a Keramag és társai számára, hogy „pontosan megismerjék a Pozzi Ginorival szemben kifogásolt magatartást”, minden valószínűség szerint a kifogásközlés tartalmának olyan elferdítését jelenti, amely fellebbezés alapjául szolgálhat.

134. Előadják, ahogy az a kifogásközlés 277. pontjában pusztán említésre került, hogy a Pozzi Ginori jelen volt egyes találkozókon, amelyek során „versenyellenes magatartásokra” került sor, mivel azonban az említett magatartások *jellegét* nem jelölték meg a kifogásközlésben, a Törvényszék nem tekinthette azt kellően precíznek. A Keramag ítélet 289. pontjában tett megállapítás („a kifogásközlés 277. pontjában a Bizottság közölte a felperesekkel a [Michelangelo-csoport találkozóin tanúsított] Bizottság által azonosított magatartások jellegét, azok gyakoriságát, bekövetkezésük pontos időpontját, valamint a rendelkezésére álló bizonyítékokat”, így a kifogásközlés lehetővé tette a Keramag és társai számára, hogy „pontosan megismerjék a Pozzi Ginorival szemben kifogásolt magatartást”) közvetlen ellentmondásban áll a kifogásközlés ugyanezen része helytállóságára vonatkozóan a Wabco-ítéletben tett megállapítással, ami önmagában a tényállás elferdítését jelenti.

135. A Bizottsághoz hasonlóan megállapítom, hogy a Keramag és társai egyáltalán nem hivatkoztak olyan bizonyítékokra, amelyet feltételezhetően elferdítettek, és ténylegesen elismerik, hogy a Keramag ítélet 288. pontjában a Törvényszék helyesen idézte fel a kifogásközlés 277. pontjának tartalmát. Ennélfogva pusztán azt kéri, hogy a Bíróság vizsgálja felül ezt a pontot.

136. Mindenesetre, noha a Keramag és társai az Archer Daniels Midland kontra Bizottság ítélettel (C-511/06 P, EU:C:2009:433) próbálják alátámasztani álláspontjukat, előadva, hogy a Törvényszék nem alkalmazta az említett ítéletben kialakított jogi szempontot a Keramag és társai arra való képességének értékelése céljából, hogy hatékonyan védekezhessenek, ennek az érvek nem lehet helyt adni. A versenyellenes magatartásokat ugyanis a kifogásközlés 256. és 393–400. pontjában írták le, és a Keramag és társai az említett kifogásközlésre adott válaszukkal bizonyították, hogy megértették a szóban forgó versenyellenes magatartások „jellegét”. A kifogásközlés állítólagos elégtelensége tehát semmilyen hatással sem lehetett az eljárásra.

b) A Keramag-ítélet és a Wabco-ítélet közötti inkoherencia?

137. A Keramag és társa előadják, hogy a Törvényszék azt, hogy a kifogásközlés kielégítő jellegű az olaszországi kerámiaágazatban elkövetett jogsértés tekintetében, ellentmondásos indokolás alapján állapította meg, és e tekintetben nem indokolta megfelelően ítéletét. Előadják, hogy a Wabco-ítéletben a Michelangelo-csoport találkozóit illetően a kifogásközlés értékelése ellentétes a jelen ügyben szereplő értékeléssel. A Keramag és társai szerint a kifogásközlésnek ugyanolyan tartalommal kell bírnia valamennyi címzett tekintetében.

138. Mindenesetre a Törvényszék következtetésének indokolása hiányos, mivel nem lehet ellenőrizni azokat az indokokat, amelyek miatt az ugyanazon kifogásközlés ugyanazon pontjában szereplő részletes értékelésnek el kell térnie a Keramag-ügyben, illetve a Wabco-ügyben.

139. A Keramag és társai úgy ítélik meg, hogy a kifogásközlésre vonatkozó ilyen eltérés sértette védelemhez való jogukat, mivel választott védekezési stratégiájuk valószínűleg más lett volna, ha megfelelően tájékoztatják őket a velük szemben felhozott kifogásokról. Előadják, hogy az, hogy a kifogásközlés nem ismerteti a Sanitec Europe Oy-jal és a Pozzi Ginorival szemben rögzített kifogásokat, hatással van védekezésükre és a kifogásolt határozatra. Ebből a Keramag és társai szerint az következik, hogy e határozatot teljesen vagy részlegesen meg kell semmisíteni, amennyiben az azt állapította meg, hogy a Sanitec Europe és Pozzi Ginori jogsértéseket követett el az olaszországi kerámiaágazatban, valamint, hogy ebből következően a bírságot törölni vagy csökkenteni kell. Hozzáteszik, hogy a vitatott határozat eltérő lett volna a védelemhez való joguk megsértése nélkül, kiemelve, hogy e jogsértés még e körülménytől függetlenül is mindenféleképpen indokolja a vitatott határozat megsemmisítését.

140. A Bizottság fellebbezésével összefüggésben (a jelen indítvány 93. és 96. pontja) láttuk, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint⁵⁰ „a Törvényszék kötelezettsége határozatai indokolására *főszabály szerint* nem terjedhet ki annak megkövetelésére, hogy igazolja az ügyben hozott döntést egy másik, elé terjesztett ügyben való döntéshez képest, még akkor sem, ha az utóbbi ügy ugyanazon határozatra vonatkozik” (kiemelés tőlem). Rámutatam, hogy a Bíróság részéről a „főszabály” kifejezés használata igazolta azt, hogy az ellentmondásos indokolásokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, amely általánosságban az *egyetlen azonos ítéletben* kifejtett indokolásra vonatkozik, *kivételes körülmények között* alkalmazni lehessen egy vagy több, azonos jogsértésre és azonos határozatra vonatkozó párhuzamos ügyben hozott ítéletekben kifejtett indokolásra is.

141. Márpedig a Bizottság fellebbezésével ellentétben úgy vélem, hogy ilyen kivételes körülmények nem állnak fenn a csatlakozó fellebbezés esetében.

142. Függetlenül attól a tényről, hogy a Keramag és társai Wabco-ítéletre vonatkozó érve nem pontos, mivel nem jelöli meg a Wabco-ítélet azon részét, amelyre érvelését alapítja, elegendő annyit megállapítani, hogy nem áll fenn inkoherencia a Törvényszék két ítéletben rögzített következtetései között. Az az összefüggés ugyanis, amelyben a Törvényszék megvizsgálta a kifogásközlés 277. pontjának elégséges voltát és a tárgyalt kérdéseket a két ügyben, alapvetően eltért. Először, ahogy arra a Bizottság rámutatott, a Wabco-ügyben arról a lehetőségről volt szó, hogy lehet-e a hallgatást úgy értelmezni, mint a versenyellenes magatartás bevallását, nem pedig a kifogásközlés elégséges vagy elégtelen jellegéről, abból a szempontból, hogy az lehetővé teszi-e a Keramag és társai számára, hogy gyakorolják a védelemhez való jogukat. Másodszor, ellentétben a Wabco-ítélettel, a Pozzi Ginori nem hallgatott a Michelangelo-csoport olaszországi találkozóival kapcsolatos állításokat illetően.

50 — Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (C-444/11 P, EU:C:2013:464, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

143. Mindenesetre rámutatok, hogy a Keramag és társai nem hivatkoztak semmilyen más olyan bizonyítékra, amelyre hivatkozhattak volna, ha a Michelangelo-csoport találkozóin történt „versenyellenes magatartások jellegét” másként jelölték volna meg. E körülmények között a Keramag és társai érvei feltételezéseken alapulnak és megalapozatlanok.

144. Ennélfogva el kell utasítani a csatlakozó fellebbezés második jogalapját mint elfogadhatatlant, és mindenféleképpen mint megalapozatlant.

B – Duravit és társai kontra Bizottság ügy (harmadik jogalap), Villeroy & Boch AG kontra Bizottság ügy (első és második jogalap), Villeroy & Boch SAS kontra Bizottság ügy (első és második jogalap)

145. Úgy vélem, hogy ezekben az ügyekben a Bíróság elég röviden levonhatja a következtetéseket a Keramag-ítélet megsemmisítéséből, valamint abból a javaslatomból, hogy a Bíróság maga döntsön el a Keramag és társai keresetét illetően.

146. A Duravit és társai, a Villeroy & Boch AG és a Villeroy & Boch SAS érvelése ugyanis elvileg csak a Bizottság által a Keramag ítélettel szemben benyújtott fellebbezésében kifejtett érvelés másik oldala. Márpedig, ahogy azt kifejtettem, a bizonyításfelvétel éppen a Keramag-ítéletben helytelen. Ugyanazon bizonyítékok alapján, ellentétben a fellebbezők állításával, a Duravit-ítéletben és Villeroy & Boch Austria ítéletben nincs elferdítés, és az indokolás sem hiányos. Az e körülményekre vonatkozó jogalapok tehát elfogadhatatlanok, és a Bizottság kontra Keramag Keramische Werke és társai ügyben benyújtott fellebbezéssel kapcsolatos indítványom következtében minden, ami a különböző ítéletekben megjelenő egyenlőtlen bánásmódhoz köthető, *ipso facto* eltűnik, azt sem prejudikálva, hogy az az érv elfogadható lehetett volna.

147. Ezeket az ügyeket tehát csak másodlagos jelleggel, azért tárgyalom részletesebben, mert ez a főtanácsnok feladata.

1. Duravit és társai kontra Bizottság ügy (a harmadik jogalapról)

148. A Duravit és társai kifejtik, hogy a Törvényszék több alkalommal egyértelműen és meghatározó módon elferdítette az iratok tartalmát, és ennek következtében tévesen alkalmazta a jogot, valamint megsértette a bizonyításfelvétel elismert elveit.

149. A Duravit és társai által hivatkozott tizennégy bizonyítékelferdítés közül a hetedik és a tizenkettedik (amelyek a Törvényszék ítéletének 213. és 312. pontjára vonatkoznak), a Törvényszék ugyanazon bizonyítékokra vonatkozó eltérő értékelését rögzítik a szóban forgó ügyben és a párhuzamos ügyekben.

150. A Bizottság szerint el kell utasítani valamennyi elferdítésre vonatkozó állítást, vagy azért, mert a Duravit-ítélet téves értelmezésén alapulnak, vagy azért, mert a Duravit és társai e jogalappal valójában részben a tények újraértékelését kívánják elérni, anélkül hogy bizonyítanak, hogy azokat a Törvényszék nyilvánvalóan elferdítette.

151. A Bíróság kérésének megfelelően e jogalap jelen indítványban szereplő elemzése arra a kérdésre korlátozódik, hogy a Törvényszék egy, más ügyekben eltérően értékelt bizonyítékokra vonatkozó következtetéseit helyben lehet-e hagyni a jelen ügyben (vagyis kizárólag a Duravit és társai által hivatkozott hetedik és tizenkettedik elferdítésre).

152. A Duravit és társai itt arra hivatkoznak, hogy a Törvényszék eltérően értelmezte ugyanazon bizonyítékokat a jelen ügyben és a párhuzamos ügyekben (Keramag-ítélet, valamint Villeroy & Boch Austria ítélet), többek között egyes olyan találkozók tartalmát és a versenyellenes magatartások fennállásának bizonyítása érdekében való figyelembevételét illetően, amelyeken a Duravit és társai is részt vettek.

153. Úgy vélem, hogy a jelen ügyben a Törvényszék nem lépte túl a bizonyítékok ésszerű értékelésének határait.

a) A hetedik állítólagos elferdítés

154. A Duravit és társai előadják, hogy a Törvényszék a Duravit-ítélet 213. pontjában elferdítette a bizonyítékokat és megsértette a bizonyításfelvétel elveit, a Hansgrohe munkatársa, Schinle úr által a DSI (a Freundskreis der deutschen Sanitärindustrie)/IFS (az Industrie Forum Sanitär [a Szaniteripari Fórum]) 2000. október 5-i találkozójáról készített, a Keramag-ítéletben másként értelmezett jegyzetek tartalmát illetően.

155. Úgy vélem, hogy ezek az érvek csak ürügyet jelentenek a bizonyítékok Törvényszék által végzett, az ítélet 213. pontjában szereplő, a fellebbezésben e minőségében megtámadhatatlan értékelésének megkérdőjelezésére.

156. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis az elferdítésnek nyilvánvalóan ki kell tűnnie az ügy irataiból, anélkül hogy a tényállás és a bizonyítékok újbóli értékelése szükséges lenne.⁵¹

157. Mindenesetre, ahogy arra a Bizottság rámutatott, a Duravit-ítélet 213. pontjából kitűnik, hogy az említett ítélet 210–212. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra visszautalva a Törvényszék ugyanazt mondta ki, mint a Keramag-ítélet 133. pontjában, amelyre a Duravit és társai hivatkoznak.

158. Márpedig e 133. pontban a Törvényszék egyértelműen kimondta, hogy úgy tekinti, hogy a versenyellenes cél kitűnik a 2000. október 5-i találkozóra vonatkozó jegyzeteből: „A Hansgrohe jegyzeteinek fenti 132. pontban hivatkozott része *egyértelműen bizonyítja az említett találkozó versenyellenes célját*. A 2001-re vonatkozó, ezen alkalommal a résztvevők által egymással közölt áremelések ugyanis a fenti 54–57. pontban felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett érzékeny információkat jelentenek” (kiemelés tőlem).

b) A tizenkettedik állítólagos elferdítés

159. A Duravit és társai előadják, hogy a Törvényszék a Duravit-ítélet 312. és azt követő pontjaiban elferdítette a vitatott határozatot, az IFS 2001. április 24-i és a Fachverband Sanitärkeramie Industrie (a továbbiakban: FSKI) 2002. január 23-i és július 5-i találkozóira vonatkozó bizonyítékok bizonyító erejével összefüggésben.

160. Ahogy azt a hetedik állítólagos elferdítés kapcsán megjegyeztem, ezek az érvek a bizonyíték Törvényszék általi értékelésének megkérdőjelezésére is irányulnak, ami mint ilyen nem támadható meg a fellebbezésben.

161. A Törvényszék a Keramag-ítéletben ténylegesen megállapította, hogy az FSKI két találkozója nem hivatkoztak a vitatott határozat indoklásában úgy, hogy azokon a résztvevők között versenyellenes magatartásokra került sor. A Törvényszék ugyanezt a megállapítást teszi meg az IFS 2002. január 23-i találkozóját illetően (az említett ítélet 129. pontja).

51 — Siemens és társai kontra Bizottság ítélet (C-239/11 P, C-489/11 P és C-498/11 P, EU:C:2013:866, 42. pont), amely hivatkozik az Activision Blizzard Germany kontra Bizottság ítéletre (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

162. Ugyanakkor úgy vélem, hogy a Duravit-ítélet nem tartalmazza ennek ellenkezőjét. A három találgazót ebben az ítéletben sehol nem vizsgálják. Az ítélet 313. pontjában szereplő hivatkozás arra a jelentős bizonyító erőre, amellyel az IFS és az FSKI találgazóira vonatkozó „szinte valamennyi” bizonyíték rendelkezik, csak a Törvényszék által megvizsgált találgazókra vonatkozhat. A fent hivatkozott három találgazó tehát ezek közül ki van zárva. Ugyanezen következtetés alkalmazandó az IFS 2001. november 14-i találgazójára.

c) Végkövetkeztetés

163. A Duravit és társai által hivatkozott hetedik és tizenkettedik állítólagos elferdítésre vonatkozó állításokat el kell utasítani mint elfogadhatatlanokat vagy megalapozatlanokat.

2. Villeroy & Boch AG kontra Bizottság ügy

a) Az első jogalapról (a Franciaországban kifogásolt jogsértés értékelése ellentmondásos, ellentétes az egyenlő bánásmód elvével, az *in dubio pro reo* elvével és a logika szabályaival)

i) A Villeroy & Boch AG érveinek rövid összefoglalása

164. A Villeroy & Boch AG vitatja a Franciaországban elkövetett tényállásra vonatkozó bizonyítékok értékelését. A bizonyítékok elemzése álláspontja szerint jelentős ellentmondásokat hordoz. A bizonyítékok ilyen ellentmondásokkal terhelt elemzése véleménye szerint sérti az egyenlő bánásmód elvét, és a Törvényszék több ízben számára hátrányos módon tévesen alkalmazta a jogot. Egyrészt a Törvényszék két bizonyítéknak (az Ideal Standard és a Roca France engedékenység címén tett nyilatkozata) az ő hátrányára a Keramag-ítéletben szereplő elemzéssel szögesen ellentétes értelmezést tulajdonított, megsértve az egyenlő bánásmód elvét, és az *in dubio pro reo* elvét. Másrészt, a Törvényszék egy felhasználhatatlan bizonyítékot (a Duravit és társai nyilatkozata) szintén a hátrányára elemzett, úgy, hogy eltért saját ítélkezési gyakorlatától, és megsértette az egyenlő bánásmód, valamint az *in dubio pro reo* elvét, továbbá az EUMSZ 263. cikket és az EUMSZ 296. cikk második bekezdését, ezzel egyidejűleg jogellenesen helyettesítve a vitatott határozat indokolását.

165. Ezenfelül, a Villeroy & Boch AG szerint egy engedékenységet kérelmező vállalkozás vallomását az ítélkezési gyakorlatból következő *testis unus, testis nullus* elv alapján a kartell egyéb résztvevői vallomásának is alá kell támasztania. Ez a helyzet a jelen ügyben, mivel az Ideal Standard által az engedékenység iránti kérelemben tett vallomást megerősítette a Roca France nyilatkozata. A Keramag-ítéletben végzett értékelés teljes mértékben ellentmond a bizonyítékok velük szemben a franciaországi részvételük bizonyítása érdekében végzett értékelésének.

166. Mivel semmilyen más bizonyíték jogszerű felhasználására nem került sor az állítólagosan a Villeroy & Boch AG-nek Franciaországban betudható jogsértést illetően, az utóbbi elmarasztalása ugyanolyan típusú téves jogalkalmazáson alapul, mint a fent említettek a Franciaországban megvalósult tényállást illetően. Ennélfogva hatályon kívül kell helyezni az egységes jogsértés Törvényszék általi megállapítását, mivel az összetett és folyamatos jogsértés feltételei Franciaország tekintetében nem teljesültek. Legalább a vitatott határozat 1. és 2. cikkében Franciaország vonatkozásában tett megállapításokat hatályon kívül kell helyezni.

167. A Bizottság szerint az említett érvelés nem megalapozott.

ii) Elemzés

168. Ahogy arra a Bizottság kontra Keramag Keramische Werke és társai ügyben benyújtott fellebbezéssel kapcsolatos elemzésemben (a jelen indítvány 45–131. pontja) rámutattam, a Keramag-ítéletben szereplő egyes értékelések teljes mértékben ellentétben állnak a nekik megfelelő, ugyanazon a napon ugyanazon bírák által hozott, ugyanazon bizottsági határozattal kapcsolatos három párhuzamos ítéletben (Roca Sanitario ítélet, Duravit-ítélet, valamint Villeroy & Boch Austria ítélet) szereplő értékelésekkel. Minden ilyen ítélet tárgyát azonos tényállás jelenti, és a Bizottság is ugyanazokra a bizonyítékokra hivatkozott.

169. Márpedig, ellentétben a Villeroy & Boch AG állításával, a Törvényszék megalapozottan mondta ki Villeroy & Boch Austria ítéletében, hogy az AFICS 2004. február 25-i találkozóján történt versenyellenes tárgyalásokat jogi síkon kellő mértékben bizonyították, hivatkozva ezzel kapcsolatosan az Ideal Standard és a Roca France által benyújtott, az engedékenységi közlemény alkalmazására irányuló egybehangzó kérelmekre. A Törvényszék ezáltal az állandó ítélkezési gyakorlatot követte, amely szerint az engedékenységi közlemény alkalmazására irányuló kérelem tartalmát megerősítheti az engedékenységi közlemény alkalmazása iránti másik kérelem.⁵² Ugyanerre az eredményre jutott a Duravit-ítéletében (324. pont) is. Végül Roca-ítéletében (198. és 239. pont), ahogy azt a jelen indítvány 49. pontjában (harmadik francia bekezdés) kiemelttem, a Törvényszék 6%-kal csökkentette a bírságot, mivel a szolgáltatott információk jelentős hozzáadott értéket biztosítottak, amennyiben bizonyították, hogy az AFICS 2004. február 25-i találkozóján versenyellenes tárgyalásokra került sor. A Roca-ítélet tehát a jogsértés ugyanazon vetületére vonatkozik, mint a jelen ügy.

170. Ahogy azt láttuk, míg három ítéletben (a Roca-ítéletben, a Duravit-ítéletben és a Villeroy & Boch Austria ítéletben) a Törvényszék azt állapította meg, hogy a jogsértést az AFICS keretében követték el, addig a Keramag-ítéletben ellentétes következtetésre jutott. Márpedig, ahogy arra a jelen indítvány 99. pontjában rámutattam, a bizonyítékok értékelését érintő hiba a Keramag-ítéletben történt, amelynek hatályon kívül helyezését javaslom.

171. Mindenesetre, még ha a Bíróság nem is követné javaslatomat a Bizottság kontra Keramag és társai ügyben, rámutatok, hogy a Villeroy & Boch AG nem állítja, hogy a Villeroy & Boch Austria ítélet indokolása hiányos, vagy hogy a Törvényszék elferdítette a bizonyítékokat. Ahogy arra a Bizottság rámutat, ha a Törvényszék nem hozta volna meg a Keramag-ítéletet, a Villeroy & Boch AG nem támadta volna meg az ítélet e részét.

172. A Koninklijke Wegenbouw Stevin kontra Bizottság ítéletben⁵³ a felperes szintén az egyenlő bánásmód elvének és a bírósági határozatok koherenciájával kapcsolatos alapvető követelmények megsértésére hivatkozott, a Bíróság pedig elutasította ezt a jogalapot mint megalapozatlant, mivel a felperes egyáltalán nem hivatkozott a vitatott bizonyítékok elferdítésére. Ugyanígy kell eljárni a Villeroy & Boch Austria ítélet indokolásának elégtelenségére vonatkozó érv esetében is (a fellebbezés 18. pontja).

52 — A megerősítésnek nem feltétlenül olyan dokumentumokból kell fakadnia, amelyek abból az időszakból származnak, amikor a tényállás megvalósult. Több nyilatkozat hiteles lehet, ha azok kölcsönösen megerősítik egymást. Lásd e tárgyban: Siemens és társai kontra Bizottság ítélet (C-239/11 P, C-489/11 P és C-498/11 P, EU:C:2013:866, 190. és 191. pont). Lásd még: Lögstör Rör kontra Bizottság ítélet (T-16/99, EU:T:2002:72, 45–47. pont); Bolloré és társai kontra Bizottság ítélet (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 és T-136/02, EU:T:2007:115, 168. pont); Polimeri Europa kontra Bizottság ítélet (T-59/07, EU:T:2011:361, 55. pont). A másik, az engedékenységi közlemény alkalmazására irányuló kérelemmel összefüggésben tett nyilatkozat általi megerősítés elegendő lehet, ha azt függetlenül tették, és a jogsértés leírásának fő vonalait illetően a nyilatkozatok egybevágóak. Lásd e tekintetben: Total Raffinage Marketing kontra Bizottság ítélet (T-566/08, EU:T:2013:423, 74. pont).

53 — C-586/12 P, EU:C:2013:863, 22–29. pont.

173. A *testis unus, testis nullus*, az *in dubio pro reo* elvek, illetve az ártatlanság vélelmének elve megsértése kapcsán, és konkrétan a Villeroy & Boch AG által Franciaországban elkövetett jogsértés bizonyítása érdekében megvizsgált bizonyítékok elégtelensége kapcsán emlékeztetek arra (lásd a jelen indítvány 169. pontját), hogy az ítélkezési gyakorlat⁵⁴ szerint az engedékenységi közlemény alkalmazására irányuló kérelem tartalmát megerősítheti az engedékenységi közlemény alkalmazása iránti másik kérelem. A Keramag-ítéletben a Törvényszék egyszerűen elmulasztotta értékelni a Roca France kérelemhez csatolt nyilatkozatainak bizonyító erejét (lásd ebben az összefüggésben a jelen indítvány 77. és azt követő pontjait).

174. Márpedig a jelen ügyben, méghozzá a Villeroy & Boch Austria ítéletben (ahogy azonban fent rámutattam, a Duravit-ítéletben is), a Törvényszék kifejezetten kimondta, hogy a Roca France által az engedékenységi iránti kérelmében tett nyilatkozatok a bizonyítékok azon együttesének részét képezik, amelyek lehetővé teszik számára, hogy megállapítsa a franciaországi szaniterkerámia-cikkkel kapcsolatos jogsértést. E két ítéletben kiemelte, hogy az Ideal Standard és a Roca France kölcsönösen alátámasztják egymás nyilatkozatait, legalábbis az alsó szegmensbe tartozó termékeket illetően, mivel a Bizottság következtetései egy termék kategóriára vonatkoztak.

175. A Törvényszék nem tartotta szükségesnek egyéb bizonyítékok vizsgálatát,⁵⁵ mivel úgy ítélte meg, hogy az Ideal Standard és a Roca France nyilatkozatai elegendők. A Törvényszéknek (illetve, ha azon az állásponton van, hogy a per állása megengedi az ügy érdemében való eldöntését, a Bíróságnak) ugyanis csak akkor kell megvizsgálnia e kiegészítő bizonyítékok bizonyító erejét, ha a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az Ideal Standard és Roca France nyilatkozatai nem elegendők a franciaországi jogsértés megállapításához.

176. Ennélfogva a Villeroy & Boch AG első jogalapját el kell utasítani, vagy mint elfogadhatatlant, vagy mint megalapozatlant.

b) A második jogalap második részéről (a logika szabályainak és az egyenlő bánásmód elvének megsértése az érdemi értékelést és az Olaszországgal kapcsolatos betudást illetően)

177. A Villeroy & Boch AG azt kifogásolja, hogy a Törvényszék betudta neki, mint kerámiaszaniter-gyártónak, az Olaszországban nem a fellebbező versenytársainak tekintendő (csaptelepgyártó) gazdasági szereplők által elkövetett jogsértéseket, holott nem fejtett ki tevékenységet ebben az országban, és nem volt jelen a kartelljoggal állítólag ellentétes találkozókon. Ehhez hasonlóan, a Törvényszék párhuzamos ügyekben úgy ítélte meg, hogy az e piacon jelenlévő vállalkozásokat nem kell figyelembe venni. E tekintetben ezenkívül nyilvánvalóan hátrányosan megkülönböztető bánásmódot alkalmaztak a fellebbező hátrányára, valamint megsértették az ártatlanság vélelmének elvét, illetve a logika szabályait.

178. A Bizottság vitatja az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított jogalap elfogadhatóságát a Törvényszék által három, más kerámiaszaniter-gyártókra vonatkozó eljárások során tett megállapítások tekintetében. Még ha ezeket az esetlegesen a Villeroy & Boch AG tekintetében is alkalmazható megállapításokat más ítéletekben is megtették volna, ez nem változtatna azon, hogy a Villeroy & Boch AG az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott ennek megfelelő jogalapra.

54 — Lásd a jelen indítvány 52. pontját.

55 — Lásd a Villeroy & Boch Austria ítélet 295. pontjában szereplő következtetéseket, amelyek valójában a 2004. február 25-i találkozóról származó táblázatra vonatkoznak, az Ideal Standard magyarázatait azon körülményekkel kapcsolatban, amelyek között e dokumentumot szerkesztették, illetve annak szerzőjét és keltét illetően, a bizalmas eladási adatokat tartalmazó havi beszámolókat, illetve Laligné úr nyilatkozatait.

179. Mindettől függetlenül elegendő annyit megállapítani, hogy az ítélezési gyakorlat szerint a Villeroy & Boch AG „ugyanis jogosult olyan fellebbezést előterjeszteni, amelyben a Bíróság előtt a megtámadott ítéletből következő [...] jogalapokra hivatkozik”⁵⁶ (vagyis a más felek tekintetében alkalmazott bánásmód eltérésére).

180. Érdemben, anélkül, hogy döntenie kellene a Törvényszék párhuzamos ítéletei által érintett vállalkozásokhoz képest fennálló esetleges egyenlőtlen bánásmódhoz kapcsolódó érv relevanciájáról, elegendő arra rámutatni, hogy az, hogy a Törvényszék az olaszországi jogsértés kapcsán a részleges megsemmisítés mellett döntött, kizárólag egyes vállalkozások időben korlátozottabb részvételéből következik, és az nincs semmilyen hatással arra a kérdésre, hogy a Villeroy & Boch AG tudhatott-e az ebben az országban történt jogsértésről, vagy ésszerűen előreláthatta-e azt. Az átfogó jogsértés betudása szempontjából elegendő azt megállapítani, hogy a vállalkozásnak tudnia kellett az átfogó kartell általános érvényéről és lényeges jellemzőiről, a részletes körülmények nem ismerete pedig egyáltalán nem meghatározó.⁵⁷

181. Konkrétabban az alábbi körülményeket emelem ki.

182. Először, ahogy arra a Bizottság rámutatott, a Törvényszék a Duravit-ítéletben megállapította (a fellebbezés 37–41. pontja), hogy a bizonyítékok nem voltak elegendőek azon következtetés levonásához, hogy a Duravit és társai tudtak az Olaszországban elkövetett jogsértésről, amit a Duravit és társai egyértelműen és kifejezetten vitáltak.

183. Egyébként a Villeroy & Boch AG és a Duravit és társai nem voltak ugyanabban a helyzetben, egyrészt mert a Duravit és társai három tagállamban vettek részt a jogsértésben, míg a Villeroy & Boch AG ötben, másrészt pedig az utóbbi jelentősen hosszabb ideig vett részt a jogsértésben, és e két körülmény rendszerint azt eredményezi, hogy az érintett jobban el tudja képzelni a jogsértő magatartás valós kiterjedését.

184. Másodszor, a Wabco-ítéletet illetően (a fellebbezési kérelem 42. és 43. pontja) a részleges megsemmisítés egy különös problémán alapul. A bíróság nagy része olyan jogsértésre vonatkozott, amely az Olaszországban eladott kerámiasanitereket érintette, így e bíróság egy részét ezen áruk olaszországi eladásainak értéke alapján számították ki, míg a Villeroy & Boch AG esetében a bíróságot úgy számították ki, hogy nem vették figyelembe az Olaszországban teljesített eladásokat.

185. Harmadszor, a Wabco-ügyben a Törvényszék megállapította, hogy e vállalkozás kerámiasanitereket érintő jogsértésben való részvételét az olasz piac vonatkozásában csak egy meghatározott időszakra bizonyították, ebből következően tehát csökkentette a bírságot. A Törvényszék ugyanakkor egyértelműen azt állította, hogy az Ideal Standard is részt vett e kartellben, a csaptelepgyártókkal folytatott információcsere révén.⁵⁸ A bíróság azon részét, amely a csaptelepek e piacon történő eladásainak értékén alapult, az Ideal Standard nem vitatta, és a Törvényszék sem semmisítette meg. Mivel a Törvényszék nem mondta ki, hogy az Ideal Standard nem tudott a jogsértés egy részéről, a Bizottsághoz hasonlóan nem világos számomra, hogy a Villeroy & Boch AG olaszországi helyzete miként hasonlítható az Ideal Standardéhoz.

56 — Stadtwerke Schwäbisch Hall és társai kontra Bizottság ítélet (C-176/06 P, EU:C:2007:730, 17. pont); Bizottság és társai kontra Siemens Österreich és társai ítélet (C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 102. pont).

57 — Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai kontra Bizottság ítélet (T-259/02 – T-264/02 és T-271/02, EU:T:2006:396, 193. pont). Lásd még: Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (C-444/11 P, EU:C:2013:464, 54. pont).

58 — Az ítélet 91. és 99. pontja.

186. Negyedszer, a Keramag-ítélet kapcsán (a fellebbezés 44–47. pontja) a Törvényszék által kimondott megsemmisítés a jogsértés egy korlátozott részére vonatkozik, és az a Pozzi Ginori részvételét alátámasztó bizonyítékok hiányából ered, egy néhány hónapos időszak tekintetében. Nem járt a szintén az olaszországi kerámiaszaniter-árak olaszországi eladásai értékének alapján számított bírság csökkentésével.⁵⁹

187. Mivel a Törvényszék nem mondta ki, hogy az olaszországi jogsértő magatartásról a Keramag és társai nem tudtak, nem világos számomra, hogy a Villeroy & Boch AG olaszországi helyzete miként hasonlítható a Keramag és társai helyzetéhez.

188. Ennélfogva a második jogalap második részét el kell utasítani.

3. Villeroy & Boch SAS kontra Bizottság ügy

a) Az első jogalapról (a Franciaországra vonatkozó bizonyítási eszközök értékelését érintő ellentmondás, amely sérti az egyenlő bánásmód elvét, az in dubio pro reo elvét, továbbá sérti az ítélet logikai és jogi koherenciáját)

189. Kiemelve, hogy az Ideal Standard, a Roca France és a Duravit franciaországi tények összességére vonatkozó nyilatkozatainak Törvényszék általi értékelése nem felel meg az ugyanezen bizonyítékok kapcsán a Keramag-ítéletben és a Wabco-ítéletben rögzített értékelésnek, a Törvényszék a Villeroy & Boch France szerint megsértette az egyenlő bánásmód elvét és az *in dubio pro reo* elvét.

190. A Villeroy & Boch France esetében ugyanis a Törvényszék a Villeroy & Boch Austria ítéletét az Ideal Standard és a Roca France nyilatkozataira alapította, míg a Keramag-ítéletben úgy ítélte meg, hogy az Ideal Standard nyilatkozata önmagában nem jelentheti elegendő bizonyítékát annak, hogy a Bizottság nem támaszkodhatott a Roca France nyilatkozataira, azt megerősítő nyilatkozatot hiányában, hogy sor került a minimumárak összehangolására.

191. Ami a Duravit és társai nyilatkozatát illeti, a Villeroy & Boch SAS előadja, hogy a Keramag-ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy e nyilatkozatot nem közölték vele a közigazgatási eljárás során, és ebből következően arra nem lehet vele szemben hivatkozni. Az, hogy a Törvényszék a Duravit és társai nyilatkozatára támaszkodott az Ideal Standard nyilatkozatának alátámasztása érdekében, hibássá tette a vitatott határozat indokolását.

192. A Villeroy & Boch SAS úgy ítéli meg, hogy ezáltal a Törvényszék megsértette az EUMSZ 263. cikket, valamint a 296. cikk második bekezdését, továbbá a Charta 48. cikkének (1) bekezdésében, és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény 6. cikkének (2) bekezdésében rögzített ártatlanság vélelmének elvét.

193. A Keramag-ítélettel fennálló ellentmondást illetően visszautalok a jelen indítvány 45. és azt követő, ezen ítélettel kapcsolatos pontjaira, továbbá a 148. és azt követő pontokra (Duravit és társai), és a 168. és azt követő pontokra (Villeroy & Boch AG), ahol megindokoltam az arra irányuló javaslatomat, hogy a Bíróság utasítsa el a Duravit és társai, és a Villeroy & Boch AG által ezen ellentmondásra alapított jogalapokat.

59 — Eltérve a Villeroy & Boch AG terhére megállapított bírságtól.

194. Egyébként egyetértek a Villeroy & Boch SAS-szel abban, hogy a Duravit és társai által a kifogásközlésre adott választ nem lehet bizonyítékként felhasználni. A Villeroy & Boch SAS ezen érve azonban hatástalan, mert a Villeroy & Boch Austria ítélet egyértelműen nem támaszkodott e válaszra (az utóbbi ítélet 295. pontja). A Bizottság maga sem vitatja, hogy hivatkozására csak a teljesség kedvéért került sor, és hogy e választ nem lehetett figyelembe venni, mivel sem a kifogásközlésben, sem a tényállást közlő levélben nem szerepelt.

195. Következésképpen az első jogalapot el kell utasítani.

b) A második jogalapról (az egységes, összetett és folyamatos jogsértésének minősítéssel kapcsolatos állítólagos téves jogalkalmazás – a különböző ítéletek közötti ellentmondások)

196. A Villeroy & Boch SAS lényegileg azt adja elő, hogy a Törvényszék nem ugyanazokat a megállapításokat tette az ő vonatkozásában, mint a Keramag-ítéletben, a Duravit-ítéletben és a Wabco-ítéletben. Ha a Törvényszék követte volna e megállapításokat, akkor nem állapíthatta volna meg az egységes, összetett és folyamatos jogsértés fennállását. E kifogás révén ugyanis a Villeroy & Boch SAS másodlagosan úgy ítéli meg, hogy esetében hiányoznak az elkövetés bizonyításához szükséges bizonyítékok: a) Franciaországban a Keramag-ítéletben rögzített megállapítások miatt, b) Olaszországban a jogsértésekben való részvételre vonatkozó, a Duravit-ítéletben, a Wabco-ítéletben és a Keramag-ítéletben szereplő megállapítások részleges vagy teljes hatályon kívül helyezése miatt, c) Németországban és d) Hollandiában az anyavállalat magatartásai tekintetében a vitatott határozat részleges megsemmisítése miatt.

197. Túl azokon az érveken, amelyekkel a Villeroy & Boch SAS első, a Törvényszék különböző párhuzamos ítéletei közötti ellentmondásokra hivatkozó jogalapjának elutasítására irányuló javaslatomat indokoltam (lásd a jelen indítvány 189. és azt követő pontjait), cáfolni kell azokat az állításokat, amelyek szerint a Törvényszék „a megállapítások jelentős részét” megsemmisítette volna (a fellebbezés 52. pontja).

198. Franciaország vonatkozásában a megsemmisítés abból ered, hogy a vállalkozás kisebb mértékben vett részt a jogsértésben, illetve hogy az korlátozottabb földrajzi kiterjedésű volt.

199. Németország és Olaszország vonatkozásában a Törvényszék a két másik vállalkozás részvételi időtartamának csökkentésére szorítkozott, a részvételükkel kapcsolatos sajátos körülmény alapján.

200. Hollandia tekintetében a megsemmisítés csekély mértékben csökkentette az anyavállalat részvételét.

201. Egyébként, ahogy azt a Bizottság hangsúlyozta, az a pusztán tény, hogy egyes vállalkozások esetlegesen nem bírtak tudomással a jogsértés egészéről, nem összeegyeztethetetlen az egységes jogsértés fennállásával. Az ítélkezési gyakorlat pontosan elkülönítette az egységes jogsértés megállapítását az egyes vállalkozások felelősségétől. Azt, hogy egyes vállalkozások esetlegesen nem tudtak a jogsértés átfogó terjedelméről, az magyarázza, hogy a vállalkozások tevékenysége csak bizonyos piacokra összpontosult, és más piacokon csak marginális tevékenységet fejtettek ki.

202. Ennélfogva a második jogalapot el kell utasítani mint megalapozatlant.

C – Roca Sanitario kontra Bizottság ügy (csak a második jogalap első része)

1. A felek érveinek rövid összefoglalása

203. E résszel a Roca Sanitario előadja, hogy bár a Törvényszék elismerte, hogy a jogsértés, amelynek vonatkozásában felelősségét megállapították, földrajzi szempontból kisebb kiterjedésű volt, mint a kartell „kemény magjához” (vagy „központi csoportjához”) tartozó vállalkozásoknak⁶⁰ betudott jogsértések, nem vonta le az ebből adódó következtetéseket, mivel a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva nem csökkentette a vele szemben kiszabott bírságok összegét, sem a „jogsértés súlyosságának”, illetve a „kiegészítő összegnek” megfelelő együttthatók módosítása révén, sem az enyhítő körülmények elismerése által. Ekképpen a Törvényszék nem tett eleget indokolási kötelezettségének, és megsértette a szankciók egyéniesítése, illetve a személyes felelősség, (a Charta 49. cikkének (3) bekezdésének rögzített) arányosság, az egyenlő bánásmód és a bizalomvédelem elveit.

204. A Bizottság mindenekelőtt előadja, hogy a Roca Sanitario és leányvállalatai által elkövetett jogsértések korlátozott földrajzi kiterjedése már tükröződik a bírságok alapösszegében, amennyiben azt kizárólag a Franciaországban és Ausztriában elért eladások alapján számították ki.

205. Ezt követően, noha a földrajzi kiterjedést a 2006. évi iránymutatásban olyan tényezőként említik, amelyet figyelembe kell venni az alkalmazandó együttthatók megállapítása során, ez csak marginális szerepet játszik, mivel az eladások értéke e tekintetben már elegendő adatot szolgáltat, valamint a jogsértés jellege alkotja a döntő súlyú értékelési tényezőt. Ekképpen a Bizottság kialakított egy olyan gyakorlatot, amely szerint enyhe, rendszerint 1%-os emelést alkalmaz abban az esetben, ha a földrajzi kiterjedés az Európai Unió vagy az Európai Gazdasági Térség egészének felel meg. Ugyanakkor indokolt eltekinteni e gyakorlat alkalmazásától, ha a jogsértés földrajzi kiterjedése korlátozottabb, kivéve, ha e százalékhoz a jogsértés által lefedett tagállamok számának megfelelő tizedesjegyeket kell adni. Az együttthatók 15%-ban való rögzítésével a Bizottság tehát nem tért el a 2006. évi iránymutatásban kifejtett módszertől.

206. A Bizottság azt is megjegyzi, hogy semmi sem kötelezi arra a Törvényszéket, hogy csökkentse egy olyan bírság összegét, amelyet arányosnak ítél meg, pusztán azzal az indokkal, hogy úgy véli, a kartell egyéb résztvevőire kiszabott bírságnak magasabbnak kellett volna lennie. Éppen ellenkezőleg, a Törvényszék ismételt elutasította az ilyen csökkentést, azon elv alapján, amely szerint „előnyserzés végett senki sem hivatkozhat valamely harmadik személy javára elkövetett jogellenes magatartásra”. Mind az ítélkezési gyakorlatból, mind a Bizottság határozathozatali gyakorlatából kitűnik, hogy a jogsértésben való részvételt érintő valamennyi eltérésnek nem kell szükségképpen megjelennie a bírság csökkentésében, amennyiben az megfelelően tükrözi az érintett vállalkozás egyedi részvételét.

207. Egyébként a Bizottság előadja, hogy a Bíróság nem követel meg részletes indokolást, ha az együttthatók (amelyek a bírság alapösszegét növelik) 15% körül vannak.⁶¹ Mindenesetre a Roca Sanitario ítélet egyértelműen ismerteti, hogy ezek miért megfelelők.

208. Az ezen ítélet párhuzamos keresetek kapcsán hozott ítéletekhez képest fennálló inkoherenciájára alapított kifogást a Bizottság elfogadhatatlannak tekinti, azzal az indokkal, hogy annak vizsgálata a releváns ténybeli körülmények összehasonlító elemzését igényli. Mindenesetre a Törvényszék ugyanazon 15%-os mértéket alkalmazta azon egyéb vállalkozások, így a Duravit és a Dornbracht esetében is, amelyek felelősségét nem állapították meg a kartell teljes egésze tekintetében.

60 — E vállalkozások megfelelnek azon nyolc, a Bizottság által a vitatott határozat (797) preambulumbekkezdésében olyanként megjelölt társaságcsoporthoz, amelyek a kartell kemény magjához tartoznak, mivel minden érintett tagállamban vagy az érintett tagállamok többségében részt vettek abban, és legalább egy koordinatív szervnek a tagjai.

61 — Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (C-444/11 P, EU:C:2013:464, 118–126. pont).

2. Elemzés

a) Az ítélkezési gyakorlat felidézése

209. Mindenekelőtt utalok a Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványomra (C-295/12 P, EU:C:2013:619), amelyben részletesen elemeztem a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörének problémakörét.⁶²

210. A jelen fellebbezés szempontjából a Bíróság ezzel kapcsolatos bírósági felülvizsgálati jogkörének terjedelmét illetően elegendő arra emlékeztetni, hogy bár kizárólag a Törvényszék jogosult felülvizsgálni azt, hogy a Bizottságnak az adott ügyben hogyan kellett értékelni a jogsértő magatartások súlyosságát, a fellebbezés keretében a Bíróságnak meg kell vizsgálnia azt, hogy a Törvényszék hogyan vette jogilag megalapozottan figyelembe a meghatározott magatartás súlyosságának az EUMSZ 101. cikk, valamint az 1/2003 rendelet 23. cikke keretében történő értékelésének összes alapvető elemét.⁶³

211. Továbbá a Törvényszéket, amikor korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva a bíróságok összegéről dönt, ugyanolyan jogi kötelezettségek terhelik, mint a Bizottságot, amikor szankciót alkalmaz, tehát többek között az EUMSZ 101. cikkel ellentétes megállapodásban részt vevő vállalkozások közötti egyenlő bánásmód elve.⁶⁴

212. Emlékeztetek arra, hogy az az elv, amely szerint a Bíróság méltányossági okokból nem helyettesítheti az e jogkörében eljáró Törvényszék értékelését a sajátjával,⁶⁵ nem akadályozza meg azt, hogy a Bíróság megvizsgálja e kötelezettség tiszteletben tartását.

62 — Lásd többek között a következő főtanácsnoki indítványokat: Fennelly főtanácsnok Compagnie maritime belge transports és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-395/96 P és C-396/96 P, EU:C:1998:518, 184. pont); Mischo főtanácsnok Weig és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-280/98 P, EU:C:2000:260, 43–45. pont); Kokott főtanácsnok Technische Unie és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-113/04 P, EU:C:2005:752, 132. pont); Poiares Maduro főtanácsnok Groupe Danone és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-3/06 P, EU:C:2006:720, 41–59. pont); Bot főtanácsnok E.ON Energie és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa, C-89/11 P, EU:C:2012:375, 115. pont); Mengozzi főtanácsnok Bizottság és társai kontra Siemens Österreich és társai ügyre vonatkozó indítványa, C-231/11 P – C-233/11 P, EU:C:2013:578, 94. pont).

63 — Baustahlgewebe kontra Bizottság ítélet (C-185/95 P, EU:C:1998:608, 128. pont); Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 244. pont).

64 — Lásd ebben az értelemben: Sarrió kontra Bizottság ítélet (C-291/98 P, EU:C:2000:631, 96. és 97. pont); Bizottság és társai kontra Siemens Österreich és társai ítélet (C-231/11 P – C-233/11 P, EU:C:2014:256, 105. pont); Poiares Maduro főtanácsnok Groupe Danone és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványa (C-3/06 P, EU:C:2006:720, 53. pont).

65 — Lásd többek között: Finsider kontra Bizottság ítélet (C-320/92 P, EU:C:1994:414, 46. pont).

213. A Bíróság ugyanis már csökkentette a bírságot olyan esetekben, amelyekben a Törvényszék bármilyen objektív igazolás nélkül szigorúbb bánásmódot alkalmazott egy vállalkozással szemben, mint az ugyanazon kartellben részt vevő más vállalkozások tekintetében,⁶⁶ mivel a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlása nem okozhat megkülönböztetést azok között a vállalkozások között, amelyek ugyanabban a jogsértésben vettek részt.⁶⁷

b) A Törvényszék megállapította az egyenlőtlen bánásmódot, de nem vont le ebből semmilyen következtetést

214. A jelen ügyben a Törvényszék, azáltal hogy megállapította (187. pont), hogy a kemény maghoz tartozó vállalkozások által elkövetett jogsértést többek között szélesebb földrajzi kiterjedése miatt a „jogsértés súlyosságának”, illetve a „kiegészítő összegnek” megfelelő magasabb együtthatók alapján számított bírsággal „kellett” volna szankcionálni, *elfogadta, hogy különböző helyzeteket* (vagyis a kemény maghoz tartozó vállalkozások helyzetét és a többi vállalkozás helyzetét) *tévesen kezeltek azonos módon.*

215. Márpedig a Törvényszék a bírság alapösszegét sem felfelé, sem lefelé nem igazította ki, fenntartva valamennyi vállalkozás esetében ugyanazt a 15%-os súlyossági együtthatót és elrettentési tényezőt.⁶⁸

216. E következtetés igazolása érdekében a Törvényszék a Roca Sanitario ítélet 169. pontjában a megsemmisítés iránti kérelmek alátámasztása érdekében előadott jogalap vizsgálata keretében kimondta, hogy „[m]indazonáltal, még ha feltételezzük is, hogy meg kell állapítani, hogy a Bizottságnak az említett együtthatók meghatározásakor az Unió hat tagállamának területére és a termékek három alcsoportjára kiterjedő egységes jogsértésben részt vevő vállalkozásokat eltérő bánásmódban kellett volna részesíteni, mint az egyetlen tagállam területén az egységes jogsértésben részt vevő vállalkozásokat, a felperes nem részesülhetett volna ilyen eltérő bánásmódban. Ahogy ugyanis [ezen ítélet 155. pontjában] kifejtésre került, a Bizottság a bírság összegének kiszámítása érdekében, a 2006. évi iránymutatás 25. pontjának megfelelően megalapozottan vett figyelembe egy 15%-os »kiegészítő összeg« együtthatót, amely nem aránytalan azon versenyellenes magatartásokhoz képest, amelyek vonatkozásában a felperes felelősségét megállapították. [Az említett ítélet 155. pontjában] kifejtettekkel azonos indok miatt a Bizottság megalapozottan, az arányosság elvét nem sértve vett figyelembe az említett iránymutatás 21–23. pontjának megfelelően egy 15%-os »jogsértés súlyossága« együtthatót. Ennélfogva a [vitatott] határozat összes címzett vállalkozása közötti eltérő bánásmód alkalmazásának hiánya nem történt a felperes kárára.”

66 — Lásd ebben az értelemben: Weig kontra Bizottság ítélet (C-280/98 P, EU:C:2000:627, 67. és 68. pont). A Salzgitter Mannesmann kontra Bizottság ítélet (C-411/04 P, EU:C:2007:54, 68. pont) szerint „a fellebbezés keretében a Bíróság méltányossági okból nem helyettesítheti saját értékelésével az Elsőfokú Bíróságét, amely teljes körű bírói felülvizsgálati jogkörében dönt a vállalkozásokra a közösségi versenyjog megsértése miatt kiszabott bírságok összegéről, ugyanakkor e hatáskör gyakorlása a hivatkozott bírságok összegének megállapítása során nem járhat az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti megállapodásban vagy összehangolt magatartásban részt vevő vállalkozások közötti hátrányos megkülönböztetéssel ([...] Sarrió kontra Bizottság ítélet, C-291/98 P, EU:C:2000:631, 96. és 97. pont; [...] Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P [EU:C:2002:582], 617. pont)”. Lásd még: Dalmine kontra Bizottság ítélet (C-407/04 P, EU:C:2007:53, 152. és azt követő pontok); Evonik Degussa kontra Bizottság ítélet (C-266/06 P, EU:C:2008:295, 95. és 114. pont).

67 — Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 337. pont): „ha az Elsőfokú Bíróság e vállalkozások egyikének esetében kimondottan el kívánt térni a Bizottság által követett számítási módszertől, amelyet nem kérdőjeleztek meg, az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítéletben magyarázatot kell adnia az eltérésre”. A Bíróság a Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítéletben (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 78. pont), kimondta, hogy „[e] tekintetben elegendő megállapítani, hogy mivel a Bíróság kimondta, hogy a vitatott határozat jogellenes, a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása keretében a Bizottság mérlegelését a saját mérlegelésével helyettesítheti, következésképpen pedig a bírságot törölheti, csökkentheti vagy növelheti [...]. E jogkört az összes ténybeli körülmény figyelembevételével kell gyakorolni [...]. Ezért a Bizottság fenti érvét el kell utasítani.” Ezért a Bíróság a 80. pontban úgy döntött, hogy a Guardiannel szemben a vitatott határozat 2. cikkében kiszabott bírság összegét 30%-kal csökkenteni kell, és azt 103 600 000 euróban kell megállapítani (az eredeti összeg 148 000 000 euró volt).

68 — A Törvényszék ezt „kiegészítő összeg” megnevezéssel jelöli.

217. A Törvényszék tehát, miután ítélete 168. pontjában megállapította, hogy a Roca Sanitariónak betudott jogsértés kisebb súlyú, kikerüli azt a kérdést, hogy fennállt-e hátrányos megkülönböztetés, kijelentve, hogy az semmiféleképpen sem válhatott a Roca Sanitario kárára, és kimondja, hogy e vállalkozással szemben semmiképp nem alkalmaztak eltérő bánásmódot, mivel a vele szemben kiszabott bírság összege nem aránytalan.

218. A Roca Sanitario ítélet 185. pontjában a Törvényszék a bírság összegének csökkentésére irányuló kérelmek alátámasztása érdekében emlékeztet arra, hogy „[ezen ítélet 168–170. pontjában megállapította, hogy a Bizottság nem sértette meg az egyenlő bánásmód elvét, amikor a felperessel szemben a »jogsértés súlyosságának«, illetve a »kiegészítő összegnek« megfelelő 15%-os együtthatókat alkalmazott. Másrészt emlékeztetnie kell arra, ahogy az megállapítást nyert a fenti 155. pontban, hogy a Bizottság a 2006. évi iránymutatás 21–23. és 25. pontjának megfelelően megalapozottan tekinthette úgy, hogy a »jogsértés súlyosságának«, illetve a »kiegészítő összegnek« megfelelő 15%-os együtthatók nem aránytalanok a jogsértés súlyosságához viszonyítva”.

219. A Törvényszék a 187. pontban hozzáteszi, hogy „az azonban, hogy a hat tagállamra és a termékek három alcsoportjára kiterjedő egységes jogsértésben részt vevő vállalkozásokkal szemben a »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó, a felperes szankcionálásakor alkalmazott 15%-os együtthatóktól nagyobb együtthatók alapján kiszámított bírságot kellett volna kiszabni, nem igazolhatja érvényesen azt, hogy a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva a felperessel szemben olyan összegű bírságot szabjon ki, amely nem kellően elrettentő jellegű azon jogsértés súlyára tekintettel, amelyben a felperes részt vett”.

220. A bánásmód tehát egyenlőtlen volt, de az egyenlő bánásmód elvét nem sértették meg, mert a bírság arányos maradt!

221. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 49. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy „[a] büntetések súlyossága nem lehet aránytalan a bűncselekményhez mérten”. E szabályt alkalmazva illogikus egy jogsértés kevésbé súlyos jellegének megállapítása, ha a büntetés súlyosságát ugyanazon a szinten tartjuk, mint a párhuzamos ítéletekben megállapított súlyosabb jogsértések esetében.

222. Márpedig emlékeztetek arra, hogy miután megállapította, hogy a Roca Sanitarióval szemben kifogásolt jogsértés kisebb súlyú, a Törvényszék nem csökkentette a vele szemben kiszabott bírságot, és továbbra is ugyanazokat a súlyossági és elrettentési együtthatókat alkalmazta vele szemben, mint a kemény maghoz tartozó vállalkozások bírsága esetében, amelyek vonatkozásában a Törvényszék úgy tekinti, hogy a Bizottságnak magasabb együtthatókat kellett volna alkalmaznia.

223. Ebben az összefüggésben a kérdés az, hogy a Törvényszék megtagadhatta-e az olyan alacsonyabb együtthatók alkalmazását a Roca Sanitario esetében, amelyek lehetővé teszik a többi résztvevővel egyenlő bánásmód helyreállítását, arra hivatkozva, hogy ez ellentétes lenne az arányosság elvével, amely azt követeli meg, hogy a bírságok kellően elrettentő szintet érjenek el.

224. Álláspontom szerint nem tagadhatta meg.

225. A Törvényszék érvelését követve ugyanis, amely a súlyosság szintjén elválasztotta egymástól a Roca Sanitario és a más résztvevők által elkövetett jogsértéseket, azt kellene megállapítanunk, hogy a bírság elrettentő jellege egyáltalán nem kapcsolódik a jogsértés súlyosságához, holott a Törvényszék az 187. pontban a jogsértés súlyára *tekintettel* elrettentő bírságösszegre hivatkozik.

226. A két elemet együtt vizsgálva, ha a kiszabott bírság azonos két, eltérő súlyú jogsértés esetében, akkor vagy nem kellően elrettentő az egyiket illetően, vagy aránytalan a másikkal. Mivel a bírság számítását nem vizsgálták felül a súlyosabb jogsértésért felelősséget viselők tekintetében, a kevésbé súlyos jogsértés elkövetőjével szemben kiszabott azonos bírság szükségképpen aránytalan.

227. A Törvényszék a felperes részvételével zajló egységes, folyamatos és összetett jogsértés földrajzi kiterjedését nem javíthatta ki például úgy, hogy az hat tagállam helyett csak kettőt érintett (mint tette azt a Dornbracht kontra Bizottság ügyben, T-386/10, EU:T:2013:450), vagy, elismerve azt, hogy a kemény maghoz tartozó vállalkozások által elkövetett jogsértést nagyobb földrajzi kiterjedése miatt a „jogsértés súlyára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó, magasabb együtthatók alapján kiszámított bírsággal „kellett” volna szankcionálni (a Roca Sanitario ítélet 187. pontja), ezáltal elfogadva, hogy különböző helyzeteket tévesen azonos módon kezeltek (ahogy azt a jelen ügyben tette), *úgy, hogy ezzel egyidejűleg egyrészt úgy dönt, hogy nem növeli a kemény maghoz tartozó vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságot, másrészt pedig úgy határoz, hogy a például a Roca Sanitarioval szemben kiszabott bírság nem csökkenthető (lásd az említett csökkentett együtthatókat) anélkül, hogy e tekintetben kellő indokolást szolgáltatott volna.*

228. Ahogy ugyanis azt a Törvényszék a Mamoli Robinetteria kontra Bizottság ítéletben (T-376/10, EU:T:2013:442, 174. pont) kimondta, „[v]alamely, az Unió hat tagállamának területére kiterjedő és a termékek három alcsoportját érintő jogsértés ugyanis nem tekinthető érvényesen hasonló súlyúnak, mint egy olyan jogsértés, amelyet egyetlen tagállam területén követtek el, és amely a termékek két alcsoportját érintette. Ezen előbbi jogsértést, figyelemmel az Unióban fennálló versenyre gyakorolt hatásainak terjedelmére, ezen második jogsértésnél súlyosabbnak kell tekinteni.”

229. Úgy vélem egyébként, hogy a Törvényszék nem követte saját, az egységes, folyamatos és összetett jogsértések esetén a bírságok egyes vállalkozásoknak betudott jogsértések súlyosságától függő besorolására vonatkozó gyakorlatát. A szankció személyhez kötöttsége, a személyes felelősség és a megkülönböztetésmentesség elvei alapján ugyanis a csekélyebb felelősségnek tükröződnie kell a bírság összegében.

230. Annak érdekében, hogy az arányosságnak, illetve az elrettentő hatásnak objektív jelleget adjon, a Törvényszék szükségesnek tekinti, hogy a 2006. évi iránymutatásra támaszkodjon. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy az iránymutatás „olyan [...] követendő magatartási szabályt [tartalmaz], amelytől a közigazgatás [...] nem térhet el anélkül, hogy olyan magyarázatot ne adna erre, amely összeegyeztethető az egyenlő bánásmód elvével”⁶⁹. Kizárt tehát annak szemellenzős és automatikus alkalmazása, a Törvényszék esetében is, ha egyenlőtlen bánásmódot eredményez.⁷⁰

231. A Törvényszék egyébként korábban már megállapította az egyenlő bánásmód elvének megsértését, és megállapította annak következményeit, a bírság csökkentésének formájában. Ez volt a helyzet a Bolloré és társai kontra Bizottság ítélet (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 és T-136/02, EU:T:2007:115, 694. és azt követő pontok)⁷¹, valamint a Chalkor kontra Bizottság ítélet (T-21/05, EU:T:2010:205, 104–113. pont) esetében. Ugyanebben az ítéletben a Törvényszék megalapozottan mondta ki, hogy „[a] vállalkozásra [...] sosem szabható ki olyan bírság, amelynek összegét olyan összejátszásban való részvételre tekintettel számították ki, amely tekintetében nem állapították meg a felelősségét” (93. pont)⁷².

69 — KME Germany és társai kontra Bizottság ítélet (C-389/10 P, EU:C:2011:816, 127. pont).

70 — Ahogy azt már kifejtettem a Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványomban (C-295/12 P, EU:C:2013:619), a Törvényszék nem hivatkozhat a Bizottság iránymutatásában előírt szabályokra, és nem alkalmazhatja azokat automatikusan, ahogy arra a Roca Sanitario ítélet 185. pontja utal, különösen, ha az ilyen alkalmazás nem garantálja az egyenlő bánásmód elvének tiszteletben tartását.

71 — Az ítéletet a Bíróság részlegesen hatályon kívül helyezte, de más okok miatt, és csak a Bolloré felet érintő részében (Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság ítélet, C-322/07 P, C-327/07 P és C-338/07 P, EU:C:2009:500).

72 — Lásd még: Sigma Technologie kontra Bizottság ítélet (T-28/99, EU:T:2002:76, 79–82. pont), amelyben a Törvényszék részlegesen megsemmisítette a határozatot, mivel a Sigma nem felelt a kartell egészért, és a konkrét esetben 10%-kal csökkentette a bírságot. Az IMI és társai kontra Bizottság ítéletben (T-18/05, EU:T:2010:202, 157. pont) a bírságot szintén 10%-kal csökkentették, annak érdekében, hogy az tükrözze, hogy az IMI nem vett részt egy sor versenyellenes magatartásban. Lásd még: Adriatica di Navigazione kontra Bizottság ítélet (T-61/99, EU:T:2003:335, 190. és 191. pont).

232. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából az is kitűnik, hogy fennáll a pozitív kötelezettség a csekélyebb súly figyelembevételére a bírság összegében (és az nem csak egy lehetőség, ahogy azt a Törvényszék állítja): „azon tény, hogy valamely vállalkozás nem vett részt a kartell összes összetevő elemében, illetve csekély szerepet játszott azokban, amelyekben részt vett, *figyelembe kell venni a jogsértés súlyának értékelése és – adott esetben – a bírság összegének meghatározása során*”⁷³ (kiemelés tőlem).

c) Mi a helyzet az indokolással?

233. Fontos kiemelni, hogy a Törvényszék semmilyen módon nem fejtette ki, hogy a Roca Sanitarióval szemben kiszabott bírság alapösszegének akár csekély csökkentése mennyiben eredményezett volna nem kellően elrettentő összeget (és egyébként azt sem indokolta meg kellő mértékben, hogy a 15%-os mérték mennyiben volt megfelelő). A Törvényszék annak kijelentésére szorítkozott, hogy az alkalmazott együtthatók „megfelelők” a Roca Sanitario számára. Ez nyilvánvalóan nem megfelelő indokolás! Ezenfelül a Roca Sanitario ítélet csak a „kiegészítő összeget” (az arra vonatkozó együtthatót) tartalmazza, és még csak nem is utal a „jogsértés súlyán” alapuló együttható mértékére.

d) Az érintett vállalkozások helyzetével kapcsolatos minden különbségtételnek meg kell jelennie a bírság összegében?

234. Az ítélkezési gyakorlat azt is megköveteli, hogy a bírságok összegénél vegyék figyelembe az azonos jogsértés több résztvevőjének betudott jogsértések viszonylagos súlyát.⁷⁴ E követelmény a szankció személyre szabottsága elvének biztosítását célozza.

235. A Bíróság vitathatatlanul hangsúlyozta, hogy ez az elv nem terjed annak megköveteléséig, hogy a résztvevők forgalmát érintő minden különbségtételt megjelenítsenek.⁷⁵

236. Álláspontom szerint e korlátozásnak – amely az említett résztvevők közötti tökéletes egyenlőség biztosítása lehetetlenségének elfogadását jelenti – minden logika szerint analógia útján ki kell terjednie a megállapított jogsértések földrajzi kiterjedésével, és így súlyosságával kapcsolatos különbségtételekre.

237. Még inkább érvényes ez, mivel e különbségtételeket a forgalomra vonatkozó különbségtételekhez hasonlóan már tükrözi a bírság alapösszegének számításánál figyelembe vett eladások értéke.

238. Ennélfogva értékelni kell, hogy a „jogsértés súlyával” és a „kiegészítő összeggel” kapcsolatos együtthatók megállapítása során a Roca Sanitariónak betudott jogsértés csekélyebb jellege olyan különbségtételt eredményezett-e, amely meghaladta az intenzitási küszöböt, amelyen túl a hátrányos megkülönböztetést korrigálni kell.

239. Mindenekelőtt úgy vélem, hogy a földrajzi kiterjedéstől eltekintve a Törvényszék ítélete nem tesz különbséget a Roca Sanitario leányvállalatai magatartásának súlyossága (amelyért annak felelősséget kell viselnie) és a kemény maghoz tartozó vállalkozások magatartásának súlyossága között (e vállalkozásoktól ered a kartell, és azok a Roca Sanitario szerint intézkedéseket fogadtak el annak kiterjesztése céljából, illetve annak érdekében, hogy európai szinten biztosítsák a kartell végrehajtását

73 — Bizottság kontra Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 90. pont). Ugyanebben az értelemben: Archer Daniels Midland kontra Bizottság ítélet (T-59/02, EU:T:2006:272, 296. pont); AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet (T-99/04, EU:T:2008:256, 131. pont); IMI és társai kontra Bizottság ítélet (T-18/05, EU:T:2010:202, 164. pont); Chalkor kontra Bizottság ítélet (T-21/05, EU:T:2010:205, 92. pont).

74 — Suiker Unie és társai kontra Bizottság ítélet (40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 és 114/73, EU:C:1975:174, 623. pont); Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítélet (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 150. pont); Hercules Chemicals kontra Bizottság ítélet (C-51/92 P, EU:C:1999:357, 110. pont).

75 — Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 312. pont).

és az összehangolást⁷⁶). Elegendő annyit megállapítani, hogy a Törvényszék ítéletében elmulasztott hivatkozni arra a tényre, hogy a Roca Sanitario nem volt részese a kartell kemény magjának, valamint hogy egyik leányvállalata csak a termékek két, nem pedig három alcsoportja tekintetében vett részt a kartellben.

240. Márpedig a Deutsche Telekom kontra Bizottság ítéletben (C-280/08 P, EU:C:2010:603, 274. pont) a Bíróság kiemeli, hogy: „A jogsértések súlyának értékelésére hatással lévő elemek között szerepel az érintett vállalkozás magatartása, a szóban forgó magatartásban játszott szerepe,^[77] a haszon, amelyet e magatartásból húzhatott, a mérete, és az érintett áruk értéke, valamint az a veszély, amelyet az ilyen jogsértések jelentenek az Unió célkitűzései számára”⁷⁸ (kiemelés tőlem).

241. Az ítélezési gyakorlatban az is egyértelmű, hogy azon tény, hogy valamely vállalkozás nem vett részt a kartell összes összetevő elemében, illetve csekély szerepet játszott azokban, amelyekben részt vett, figyelembe kell venni a jogsértés súlyának értékelése és – adott esetben – a bírság összegének meghatározása során.⁷⁹

242. Különösen abban az esetben, ha egységes jogsértés áll fenn, olyan folyamatos és összetett jogsértés értelmében véve, amely számos megállapodást és összehangolt magatartást egyesít olyan különálló piacokon, amelyeken a jogsértés elkövetői nincsenek mind jelen, vagy csak részleges tudomásuk lehet az átfogó tervről, a szankciókat egyéniesíteni kell abban az értelemben, hogy azoknak az érintett vállalkozások saját magatartására és jellemzőire kell vonatkozniuk.⁸⁰

243. Ebben az összefüggésben az arányosság elve megköveteli, hogy a bírság összegét magának a jogsértés objektív súlyának, valamint a szankció tárgyát képező vállalkozás jogsértésben való részvétele súlyának az értékelése során figyelembe veendő tényezőkkel arányosan kell meghatározni.⁸¹

244. Ezt követően emlékeztetni kell arra a Roca Sanitario ítélet 186. pontjában a Törvényszék megalapozottan javítja ki a vitatott határozatban követett megközelítést, és mondja ki, hogy a Roca Sanitario leányvállalatainak kevésbé jelentős részvétele, amely a szankcionált átfogó kartell hat nemzeti ága közül csak kettőre korlátozódott, szükségképpen kevésbé súlyos jogsértést tükröz, mint a kartell több ágában részt vevő vállalkozások magatartása.⁸²

76 — Lásd az elsőfokú keresetlevél 97–102. pontját, valamint 71. lábjegyzetét.

77 — Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ítélet (T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 és T-104/95, EU:T:2000:77, 4949. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat). Lásd még: voestalpine és voestalpine Wire Rod Austria kontra Bizottság ítélet (T-418/10, EU:T:2015:516, 408. és azt követő pontok). Az utóbbi ítéletben, a voestalpine és voestalpine Austria Drahttal szemben egyetemlegesen kiszabott bírság vonatkozásában a Törvényszék rámutat, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a voestalpine Austria Draht közvetlenül részt vett a Zürich klubban, az Európa klubban vagy az España klubban, vagyis a kartell lényeges dimenzióiban. Ezzel szemben a Törvényszék kiemeli, hogy a voestalpine Austria Draht Italia klubban való részvételét megalapozottan állapították meg olaszországi kereskedelmi ügynöke magatartásai miatt, noha semmilyen bizonyítékkal nem lehetett alátámasztani, hogy a voestalpine Austria Draht tudott ezen ügynök jogsértő magatartásáról. A kereskedelmi ügynököt ugyanis, amennyiben a kizárólag Olaszországra kiterjedő megbízása keretében járt el, a vállalkozás részének kell tekinteni. A Törvényszék ugyanakkor úgy ítéli meg, hogy ezen ügynök olaszországi piacon kívül tanúsított versenyellenes magatartásaiért fennálló felelősség nem tudható be a voestalpine Austria Drahtnak. E körülményekre figyelemmel a Törvényszék úgy dönt, hogy a két társasággal szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegét 22 millió euróról 7,5 millió euróra csökkentti.

78 — Lásd analógiával: Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság ítélet (100/80–103/80, EU:C:1983:158, 129. pont); Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 242. pont). Amennyiben a jogsértést több vállalkozás követte el, meg kell vizsgálni az egyes vállalkozások részvételének viszonylagos súlyát (Hercules Chemicals kontra Bizottság ítélet, C-51/92 P, EU:C:1999:357, 110. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

79 — Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítélet (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 90. pont); Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 86. pont).

80 — Lásd analógia útján: Britannia Alloys & Chemicals kontra Bizottság ítélet (C-76/06 P, EU:C:2007:326, 44. pont).

81 — Lásd ebben az értelemben, és az azóta a jogsértésnek a 2006. évi iránymutatás 22. és 23. pontja értelmében vett objektív súlya, valamint a szankció tárgyát képező vállalkozás jogsértésben való részvételének az e vállalkozásnak az említett iránymutatás 27. és azt követő pontjai értelmében vett saját körülményei alapján értékelt súlya között azóta kialakított különbségtételt figyelembe véve: 2006. szeptember 27-i Jungbunzlauer kontra Bizottság ítélet (T-43/02, EU:T:2006:270, 226–228. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

82 — „Kétségtelen, hogy a Bizottság – amint az a [vitatott] határozat (1211) preambulumbekzdéséből következik – a »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó 15%-os együtthatókat alkalmazta a termékek három alcsoportjára és hat tagállamra kiterjedő egységes jogsértésben részt vevő vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságok kiszámításakor. Márpedig ez utóbbi jogsértés a földrajzi kiterjedése és az érintett termékek alcsoportjainak száma miatt súlyosabb jogsértésnek minősül, mint az, amelyben a felperes részt vett” (kiemelés tőlem).

245. A Törvényszék azonban a 187. pontban kimondta, hogy „az [...], hogy a hat tagállamra és a termékek három alcsoportjára kiterjedő egységes jogsértésben részt vevő vállalkozásokkal szemben a »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó, a felperes szankcionálásakor alkalmazott 15%-os együtthatóktól nagyobb együtthatók alapján kiszámított bírságot kellett volna kiszabni, nem igazolhatja érvényesen azt, hogy a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva a felperessel szemben olyan összegű bírságot szabjon ki, amely nem kellően elrettentő jellegű azon jogsértés súlyára tekintettel, amelyben a felperes részt vett”.

246. A fentiek rávilágítanak a szankciók egyéniesítése elvének megsértésére, valamint újfent arra, hogy a csekélyebb súlyú jogsértés megállapítása és a bírság összege közötti kapcsolat hiányára nincs indokolás.

247. Vitathatatlan, hogy a Bizottság szerint a vállalkozások magatartásának kevésbé súlyos jellege már kellően tükröződik azon eladások kiválasztásában, amelyekre a súlyossági együtthatót és az elrettentési szorzót alkalmazzák. Ezt az állítást azonban a Törvényszék elutasította, mind a Roca Sanitario ítéletben (lásd a 186. pontot), mind számos más, ugyanarra a kartellre vonatkozó párhuzamos ítéletben. Ezenfelül ezek az ítéletek rámutatnak, hogy a megállapított jogsértések csekélyebb súlya alapján a Bizottságnak a „jogsértés súlyával” és a „kiegészítő összeggel” kapcsolatos külön együtthatókat kellett volna alkalmaznia.

248. Ekképpen a Zucchetti Rubinetteria kontra Bizottság ítéletben (T-396/10, EU:T:2013:446, 114–119. pont) a Törvényszék, álláspontom szerint helyesen, a következőket mondta ki: „a felperes által hivatkozott, a tények értékelése során elkövetett hibát illetően meg kell állapítani, hogy a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó 15%-os együtthatókat következképpen igazolja azon tény, hogy a [vitatott] határozatban említett vállalkozások részt vettek a termékek három alcsoportját érintő és hat tagállamra kiterjedő egységes jogsértésben. Ugyanis, amint arra a Bizottság a [vitatott] határozat (879) preambulumbekzdésében saját maga rámutatott, a felperes Olaszországban, nem pedig fenti 1. pontban említett másik öt tagállamban vett részt az áremelések összehangolására vonatkozó jogsértésben, azon oknál fogva, hogy a lefolytatott jogellenes megbeszélések a csaptelepekre és a kerámiaárukra vonatkoztak, a zuhanykabinokra nem. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a felperes ezzel kapcsolatban nem vitatja a Bizottság azon megállapítását, miszerint a felperes nem csupán a csaptelepeket, hanem a kerámiaárukat is érintő jogsértésben vett részt” (114. pont).

249. Ekképpen „[a] Bizottságnak a [vitatott] határozat (879) preambulumbekzdésében foglalt megállapításából [...] az következik, hogy a Bizottság nem tudta érvényesen igazolni a »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó 15%-os együtthatóknak a felperes esetében való alkalmazását arra hivatkozva, hogy a felperes a termékek három alcsoportjára és hat tagállam területére kiterjedő egységes jogsértésben vett részt. Meg kell tehát állapítani, hogy a Bizottság a tények értékelése során e tekintetben hibát követett el” (115. pont).

250. Először is, „hatástalanok a Bizottság azon érvei, amelyek szerint a felperessel szemben kiszabott bírság összege kizárólag a megállapított jogsértés olasz ágában való részvételét tükrözi, továbbá hogy az egyes vállalkozások esetében figyelembe vett eladások értéke a jogsértésben való egyéni, tényleges és konkrét részvételüket tükrözi, valamint hogy a »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó 15%-os együtthatók a felperes által elkövetett jogsértés súlyára figyelemmel szerények. Ezen érvek egyike sem teszi ugyanis érvénytelenné azon megállapítást, hogy a Bizottság »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó 15%-os együtthatók alkalmazásakor nem támaszkodhatott érvényesen a fenti 115. pontban kifejtett indokra” (116. pont).

251. Ezt követően „meg kell állapítani, hogy a Bizottság által felhozott érvek, amelyek szerint a Bizottság megtette a 2006. évi iránymutatásban előírt, a bírság kiszámításakor követendő különböző lépéseket, továbbá a [vitatott] határozatban említett vállalkozások által hozzá benyújtott forgalmakat használta fel, ezenkívül a bírságok összegének meghatározásakor mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, és a felperes által elkövetett jogsértés súlyát tükrözi a figyelembe vett eladások értékének összege, szintén hatástalanok. Ezen érvek ugyanis nem befolyásolják azon megállapítást, hogy a Bizottság nem támaszkodhatott a fenti 115. pontban kifejtett indokra” (117. pont).

252. Végül „el kell utasítani a Bizottságnak a Törvényszék által a tárgyaláson feltett kérdésekre válaszul felhozott érvét, amely szerint azon földrajzi kiterjedésbeli különbség, amely a vállalkozásoknak egyrészt az egységes jogsértés egészében, másrészt a kizárólag Olaszország területén való részvételéből ered, nem igazolja a »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó különböző együtthatók alkalmazását. Valamely, az Unió hat tagállamának területére kiterjedő és a termékek három alcsoportját érintő jogsértés ugyanis nem tekinthető érvényesen olyan súlyúnak, mint egy olyan jogsértés, amelyet egyetlen tagállam területén követtek el, és amely a termékek két alcsoportját érintette. Ezen előbbi jogsértést, figyelemmel az Unióban fennálló versenyre gyakorolt hatásainak terjedelmére, ezen második jogsértésnél súlyosabbnak kell tekinteni” (118. pont).

253. A Törvényszék a 119. pontban ebből arra következtetett, hogy „meg kell állapítani, hogy a Bizottság két mérlegelési hibát követett el, amikor a »jogsértés súlyára« és a »kiegészítő összegre« vonatkozó 15%-os együtthatók alkalmazását azon tényre alapította, hogy a felperes az Unió hat tagállamának területére és a termékek három alcsoportjára kiterjedő egységes jogsértésben vett részt. A felperes érvét e tekintetben tehát el kell fogadni.”

254. A Törvényszék ugyanerre a megállapításra jutott a párhuzamos Dornbracht kontra Bizottság ítéletben (T-386/10, EU:T:2013:450, 163–168. pont). Négy másik párhuzamos ítéletben: a Duravit-ítéletben (366. és azt követő pontok), a Villeroy & Boch Austria ítéletben (384. és 385. pont), a Hansa Metallwerke és társai kontra Bizottság ítéletben (T-375/10, EU:T:2013:475, 180. és azt követő pontok) és a Mamoli Robinetteria kontra Bizottság ítéletben (T-376/10, EU:T:2013:442, 170. és azt követő pontok)⁸³ a Törvényszék elvileg nem utasítja el, hogy a szóban forgó együtthatókat személyre kellett volna szabni.

255. Ehhez hozzáteszem, hogy a Bizottság a megkülönböztetésmentes bánásmód biztosítása érdekében számos ügyben követett olyan megközelítést, amely alapján eltérő súlyossági együtthatókat és elrettentési szorzókat alkalmazott, ezáltal az egységes és folyamatos kartell keretében az egyes vállalkozásoknak betudott jogsértés súlyosságától függően alakítva a bírság alapösszegét.⁸⁴

256. A Roca Sanitario enyhítő körülmény el nem ismerésére alapított kifogását, a „jogsértés súlyára” és a „kiegészítő összegre” vonatkozó együtthatóknak a neki betudott jogsértés csekélyebb súlya miatt történő csökkentése hiányában a Törvényszék álláspontom szerint megalapozottan nyilvánította elfogadhatatlannak, mivel arra elkésve hivatkoztak.

83 — 176. pont: „hatástalanok azok az érvek, amelyek szerint a végrehajtott kartell alapvető, az éves árpolitikák összehangolásából álló mechanizmusai minden vállalkozás esetében azonosak voltak. Az a tény ugyanis, hogy valamennyi vállalkozás részt vett az áremelések összehangolásában, nincs hatással arra a megállapításra, amely szerint a Bizottság nem alkalmazhatott a [vitatott] határozat valamennyi címzett vállalkozásával szemben a »jogsértés súlyára« vonatkozó 15%-os együtthatót, azzal az indokkal, hogy egységes jogsértésben vettek részt, noha egyes vállalkozások nem vettek részt a *hat tagállam területére és a termékek három alcsoportjára kiterjedő jogsértésben*” (kiemelés tőlem).

84 — Lásd: COMP/38344 – „előfeszített acél” ügy, 953. pont, valamint a jelen indítvány 86. lábjegyzetében hivatkozott határozatok.

257. Ugyanis bár egy ilyen kifogást felhoztak egy lábjegyzetben a keresetlevél szakaszában – nem pedig a tárgyalás során, ahogy azt a Törvényszék állította –, megfogalmazása álláspontom szerint nem volt a Bíróság ítélkezési gyakorlata által előírtaknak megfelelően kellően egyértelmű és pontos.⁸⁵ Ahogy arra a Bizottság rámutatott, a 2006. évi iránymutatás 29. pontjára való általános hivatkozás a keresetlevél egy lábjegyzetében nem kellően pontos egy ilyen kifogás megalapozásához.

258. Végül, amennyiben a Roca Sanitario a bíróság összegének aránytalanságára hivatkozik minden hátrányos megkülönböztetéstől függetlenül, elegendő annyit megállapítani, hogy a Roca Sanitario nem bizonyította, hogy a jelen ügyben fennáll ez a helyzet.

e) Véggkövetkeztetés

259. Megállapítom tehát, hogy mivel egyrészt megfelelő indokolás nélkül elismerte a Roca Sanitario leányvállalatai magatartásának csekélyebb súlyát, másrészt pedig úgy döntött, hogy nem növeli a kemény maghoz tartozó vállalkozások bírságát, a Törvényszéknek korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva lefelé ki kellett volna igazítania a Roca Sanitario esetében alkalmazott, a „jogsértés súlyára” és/vagy a „kiegészítő összegre” vonatkozó együtthatókat, annak érdekében, hogy biztosítsa az egyenlő bánásmód és a szankciók egyéniesítése elveinek tiszteletben tartását.⁸⁶

260. Az nyilvánvalóan nem helytálló, hogy „a [két vállalkozáscsoporttal szemben alkalmazott] eltérő bánásmód nem lett volna előnyös a felperes számára” (a Roca Sanitario ítélet 169. pontja).

261. A fentiekből az következik, hogy a Roca Sanitario második jogalapja első részének helyt kell adni, és a Roca Sanitario ítéletet e tekintetben részlegesen hatályon kívül kell helyezni.

f) A Roca Sanitario ítélet Bíróság általi hatályon kívül helyezésének következményei

262. Úgy vélem, hogy az ügyet vissza kell utalni a Törvényszék elé, annak érdekében, hogy döntsön a bírságról, valamint, hogy levonja a következtetéseket többek között a fenti, a Roca Sanitario második jogalapjának első részére vonatkozó megfontolásokból.

IV – Véggkövetkeztetések

263. A fenti okok miatt, és függetlenül e fellebbezések egyéb jogalapjainak vizsgálatától, azt javaslom, hogy a Bíróság a következők szerint határozzon.

264. A Bizottság kontra Keramag Keramische Werke és társai ügyben (C-613/13 P):

1) Helyezze hatályon kívül a Keramag Keramische Werke és társai kontra Bizottság ítélet (T-379/10 és T-381/10, EU:T:2013:457) rendelkező részének 1. pontját, amennyiben az megsemmisítette az [EUMSZ] 101. cikk és az [EGT] 53. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39092 –

85 — Lásd ebben az értelemben: Belgium kontra Bizottság ítélet (C-197/99 P, EU:C:2003:444, 81. pont).

86 — A Bizottság a Törvényszék előtt tartott tárgyalás során a Roca France és a Laufen Austria által benyújtott keresetekkel összefüggésben elismerte, hogy a Laufen Austria és a Roca France magatartása kevésbé volt súlyos, mint a szankcionált átfogó kartell kemény magjához tartozó vállalkozásoké, és hogy ezekre alacsonyabb (14%-os) mértéket kellett volna alkalmaznia, annak érdekében, hogy tiszteletben tartsa az egyenlő bánásmód elvét és figyelembe vegye magatartásuk csekélyebb súlyát (lásd a Laufen Austria kontra Bizottság ügyben [T-411/10, EU:T:2013:443] és a Roca-ügyben 2013. március 6-án tartott tárgyalások jegyzőkönyveit). Ugyanilyen értelmű döntést hozott a Zucchetti által a vitatott határozattal szemben benyújtott keresetletet illetően is. Zucchetti Rubinetteria kontra Bizottság ítélet (T-396/10, EU:T:2013:446), lásd a tárgyalásra készített jelentés 42. pontját, amelyet a Roca Sanitario fellebbezésének 11. mellékleteként csatolt. Lásd még: Team Relocations és társai kontra Bizottság ítélet (T-204/08 és T-212/08, EU:T:2011:286, 91. pont), amely hivatkozik az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke értelmében indított eljárásban (COMP/C.39.181 – „gyertyaviasz”-ügy) 2008. október 1-jén hozott C(2008) 5476 „Candle waxes”-határozatra, valamint az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban (COMP/38.589 – „hőstabilizátorok”-ügy) 2009. november 11-én hozott C(2009) 8682 „Heat stabilisers”-határozatra, amelyekben a Bizottság a kérdéses kartellek résztvevőinek különböző kategóriáira különböző mértékeket alkalmazott a jogsértésben való részvételük relatív súlya alapján.

„fürdőszobai szerelvények és felszerelések”-ügy) 2010. június 23-án hozott C(2010) 4185 végleges bizottsági határozat 1. cikkét, amennyiben az az Association française des industries de céramique sanitaire (AFICS) keretében történt eseményekre, valamint az Allia SAS, a Produits Céramique de Touraine SA és a Sanitec említett eseményekkel kapcsolatos felelősségére vonatkozott.

- 2) Teljes egészében helyezze hatályon kívül a Törvényszék említett ítélete rendelkező részének 2. pontját.
- 3) Utasítsa el a megsemmisítés iránti keresetet az AFICS keretében történt eseményeket illetően, és állítsa vissza az Allia SAS, a Produits Céramique de Touraine SA és a Sanitec vonatkozásában kiszabott bírságokat.
- 4) Utasítsa el a Keramag és társai csatlakozó fellebbezésének második jogalapját mint elfogadhatatlant és/vagy megalapozatlant.

265. A Duravit és társai kontra Bizottság ügyben (C-609/13 P): utasítsa el a hetedik és tizenkettedik állítólagos elferdítést, vagy mint elfogadhatatlant, vagy mint megalapozatlant.

266. A Villeroy & Boch AG kontra Bizottság ügyben (C-625/13 P): utasítsa el az első jogalapot, vagy mint elfogadhatatlant, vagy mint megalapozatlant, és utasítsa el a második jogalap második részét mint megalapozatlant.

267. A Villeroy & Boch SAS kontra Bizottság ügyben (C-644/13 P): utasítsa el az első jogalapot, mint megalapozatlant, és utasítsa el a második jogalap azon kifogását, amely szerint a Törvényszék nem követte a Keramag Keramische Werke és társai kontra Bizottság ítéletben (T-379/10 és T-381/10, EU:T:2013:457), a Duravit és társai kontra Bizottság ítéletben (T-364/10, EU:T:2013:477) és a Wabco Europe és társai kontra Bizottság ítéletben (T-380/10, EU:T:2013:449) tett megállapításait, mint megalapozatlanokat.

268. A Roca Sanitario kontra Bizottság ügyben (C-636/13 P): adjon helyt a Roca Sanitario második jogalapja első részének; helyezze részlegesen hatályon kívül a Roca Sanitario kontra Bizottság ítéletet (T-408/10, EU:T:2013:440), valamint az ügyet utalja vissza a Törvényszék elé, annak érdekében, hogy döntsön a bírságról, valamint hogy levonja a következtetéseket többek között a jelen indítványban szereplő, a Roca Sanitario második jogalapjának első részére vonatkozó megfontolásokból.

269. A költségekről jelenleg ne határozzon.